

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2013. április 16-18.
Nemzeti Köszolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző kar**

**AZ ERKÖLCS SZEREPE ÉS JELENLÉTE A RENDŐRI MUNKÁBAN
(EMPIRIKUS VIZSGÁLAT)**

**Szerző: Pócsi Beatrix
Nemzeti Köszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar**

**Konzulens: Prof. Dr. Valcsicsák Imre, Főiskolai Tanár
Nemzeti Köszolgálati Egyetem**

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Etika, erkölcs, morál	4
2.1. Etika	4
2.2. Erkölcs.....	5
2.3. Morál	5
2.4. Az erkölcsösség és az erény fokozatai	6
2.5. Miben különbözik alapvetően a jog és az erkölcs?	6
3. Az etikai kódex.....	8
3.1. Az etikai kódexek célja	9
4. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe	11
4.1. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexének története	12
4.2. A kódex formája.....	13
5. A kutatásom célja	15
5.1. A civilek számára készült kérdőív felépítése	16
5.2. A kérdőívek kitöltésének módja és alanyai	16
5.3. A hivatásos állomány tagjai számára készült kérdőív felépítése.....	17
5.4. A kérdőívek kitöltésének módja és alanyai	17
5.5. Hogyan viszonyultak a kitöltők a kérdőívhez?	18
6. Hipotéziseim.....	20
6.1. A civil polgárok csoportja	20
6.2. A hivatásosok csoportja.....	21
7. A hivatásos állomány tagjaival, valamint a civil polgárokkal készített empirikus vizsgálataim elemzése	22
7.1. Rendőrök által kitöltött kérdőívek elemzése	22
7.2. Civil polgárok által kitöltött kérdőívek elemzése.....	29
8. Összegzés	48
9. Záró gondolatok.....	51
10. Irodalomjegyzék	52
11. Mellékletek	53
11.1. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe	53
11.2. Rendőrök számára készült kérdőív	56
11.3. Civilek számára készült kérdőív	58

1. Bevezetés

Manapság egyre elevenebb kérdés, hogy különböző szakmákban, munkahelyeken milyen a hivatalosan elvárt magatartás, viselkedésforma, és ennek ki, mennyire felel meg. Ennek a legfőbb oka az, hogy fontos tény: ha az adott szakma művelői munkájuk során – a közvetlen szakmai szempontok érvényesítésén túl – erkölcsi tényezőkre is tekintettel vannak, akkor a tevékenységük nagy valószínűséggel eredményesebb lehet. Persze minden szakterületnek megvannak a saját erkölcsi szabályai, amelyek egyrészt követelményül szolgálnak a szakma művelői számára, másrészt megmutatják a szakmán kívülieknek, hogy az adott hivatáson belül milyen erkölcsiség a követelmény.

Korábban ezek a szabályok többnyire íratlanul ugyan, de képesek voltak működni, mert a szokás, a szocializáció nagy erővel érvényesült. Törvénybe, jogszabályba nem foglalták őket, tehát be nem tartásuk állami szankciót nem vont maga után, azonban ha valaki betartotta, vagy megszegte őket, érvényesült a társadalom, a közösség ítélete, amely elismerte vagy éppen szankcionálta az adott cselekedetet.

Napjainkban egyre több szakmában jellemző, hogy ezeket az erkölcsi követelményeket írott formában is rögzítik. Annak érdekében, hogy az emberektől elvárt magatartási és viselkedési normákat összefoglalják, világosan megismertessék, s ha kell, megalapozott felelősségre vonás történhessen, Etikai Kódexeket készítenek, s léptetnek életbe.

A Nemzeti Közszerológáti Egyetem Rendészettudományi Karának hallgatójaként dolgozatomban a *Rendőri Hivatás Etikai Kódexével* kívánok foglalkozni. Mindenekelőtt arra keresem a választ, hogy a jogi törvényekben előírt követelmények betartásán kívül mi kell ahhoz, hogy egy rendőr eredményesen, s ugyanakkor tisztességesen és becsületesen végezze a munkáját, és ezzel kivívhasza a polgárok megbecsülését. Vajon a magyarországi rendőrök az állampolgárok szerint mennyire felelnek meg a kódexben leírt alapvető magatartási szabályoknak, normáknak? A média manapság sokat foglalkozik a rendőri munkában is esetenként megjelenő erkölczstelenséggel, például a rendőri korrupcióval, s érthető, hogy az embereket is egyre jobban foglalkoztatja mindez, ráadásul sokakban kifejezetten negatív kép alakul vagy alakulhat ki a rendőröket illetően. Néha szinte azt érzékelhetjük, hogy a rendőrség lassan teljesen elveszíti a becsületét az emberek szemében.

De vajon tényleg ennyire rossz-e a helyzet?! És vajon milyen arányban gondolkodnak erről így a polgárok a mindennapi életükben?!

Az a meggyőződésem, hogy valamely testület életében fontos szerepet tölthet be egy etikai kódex. Ezért fontos kérdés a számomra, hogy a rendőrség életében vajon az ott dolgozók egyáltalán tisztában vannak-e a kódex létezésével és annak tartalmával? Ha igen, milyen mértékben, ha nem, annak mi lehet az oka?

A mai magyar társadalomban, amelyben néha már úgy érezhetjük, hogy az emberi-erkölcsi értékek szinte már teljesen eltűntek, ahol sokszor az egymás iránti érdektelenség a meghatározó, ahol gyakorta bárki „átgázol a másikon”, csak azért, hogy az ő érdekei érvényesüljenek, véleményem szerint a hivatásos szervezetek, kiemelten pedig a rendőrség, nem engedheti meg magának, hogy eluralkodjon köreiben az erkölcstelenség. Hiszen annak ellenére, hogy társadalmunk „ezer sebből vérzik” az erkölcs szempontjából, a rendőrség kiváltképp az a szervezet, amelynek tagjaitól egytől egyig mindenki példamutató, erkölcsös magatartást vár el.

Ahhoz, hogy a rendvédelemben dolgozók kellőképpen tisztában legyenek azzal, mi kell ahhoz, hogy munkavégzésük példaszerű legyen, s akár sokak példaképei legyenek, hogy környezetük felnézzen rájuk, nagy segítséget nyújthat egy jól megszövegezett és következetesen érvényesített szakmai etikai kódex. Olyan, amelyet a szolgálat teljesítése során jól ismernek, elfogadnak, és lehetőség szerint alkalmaznak, érvényesítenek is.

2. Etika, erkölcs, morál

Mielőtt rátérnék a fenti kérdések részletes megválaszolására, fontosnak tartom, hogy tisztázzak néhány olyan etikai fogalmat, amely a dolgozatomban a későbbiekben majd szükségképpen szerepel. Mit is jelent tehát valójában az **etika**, az **erkölcs** és a **morál**.

2.1. Etika

Az etika az *ethos*, görög eredetű szóból származik, melynek jelentése erkölcs, erkölcsiség, erkölcsi magatartás. Általános jelentése: ésszerű, a józan ész által meghatározott optimális és helyes döntés.

Mivel a cselekedeteink, viselkedésünk egy részét képezik, ezért az etikát a viselkedéstudományok közé sorolhatjuk.

Az etika az emberi viselkedés normáinak elméleti követelményeit vizsgálja, viselkedési lehetőségeket kínál fel, de nem dönt helyettünk. A mérlegelés, hogy aszerint cselekszünk-e, amit az etika elvár tőlünk, rajtunk áll; az emberi viselkedés és az erkölcsi ítélet normáival, a cselekedet helyességével és hibásságával foglalkozó elveket tárgyalja. Az etika lehet egy személy, egy vallás, egy csoport, vagy egy hivatás erkölcsi szabályainak rendszere is. Ilyen például az orvosi etika, és a dolgozatomban is fontosnak tekintett rendőri etika is.

Az etika nemcsak életmódot jelent, hanem tudományt is. Az utóbbit a következőképpen határozhatjuk meg: az *etika* a filozófiának azon ága, amely az ész természetes fényében az erkölcsi jelenség végső alapjait kutatva azt igyekszik megállapítani, hogy az emberi cselekvés, illetve az emberi személy milyen belső és külső tényezők alapján válik jóvá vagy rosszá, értékesé vagy értéktelenné.¹

Ugyanakkor egy másik, lehetséges értelmezésben, az etika olyan emberi viszonyt jelent, melyet kölcsönös kapcsolatként lehet értelmezni. E viszony megítélésének alapja a közjó, valamint a közösségi érdekek, és azok érvényesítése.²

¹ <http://mek.oszk.hu/08700/08783/html/etika.htm> (2012.09.18)

² Angyal Ádám: Nézetek az erkölcsről, avagy a malaszt természete alapján, Aula kiadó, 2003

2.2. Erkölcs

Az erkölcs valaki, vagy valamely csoport magatartását irányító, annak megítélését segítő, társadalmilag helyesnek tekintett szabályok összessége, illetve ezek megvalósulása. Olyan magatartási szabályokból áll, melyeket történetileg az emberi közösségek alakítottak ki. (Magyar Értelmező Szótár)

Arra vonatkozóan, hogy az etikai meggyőződésekben megfogalmazott kérdésekre hogyan kell, hogyan lehetséges válaszolni, több megközelítés, számos gondolkodói iskola ismert. Ezek közül említék meg néhányat.

- *Biblikus felfogás:* Az etikai törvények öröktől fogva ismertek, léteznek, az emberi lét velejárói, Isten az embereket a teremtés során felruházta erkölcsökkel.
- *Utilitás:* Az embereknek joguk van saját hasznukra, előnyükre cselekedni.
- *Univerzalitás:* Mindenkinek joga van mindenre, amire másoknak is joga van.
- *Veritas:* Az erkölcs igazságot jelent, amiből mindenki annyit juthat hozzá, amennyit a társadalom számára kimer.
- *Liberális:* Mindenkinek mindent szabad, amennyiben az a közösség számára is hasznos.
- *Mills elmélete:* Minden erkölcsös, amely nemes célokhoz vezet.
- *Kant elmélete:* Minden erkölcsös, ami megfelel a törvényeknek és a szokásoknak.
- *Rousseau:* Amit a közösség elfogad, az erkölcsös.
- *Buber elmélete:* Az erkölcsi mérce az egyéni lelkiismeret.
- *Szubjektívizmus:* Az erkölcs az a magyarázat, amivel az emberek tetteiket igazolják.³

2.3. Morál

Azoknak a szokásoknak, hagyományoknak, eszményeknek, alapelveknek együttese, amelyek kifejezik az emberek között kialakult társadalmi viszonyokat, az emberi magatartásnak és együttélésnek az adott társadalmi közösségre jellemző, a közvélemény által szankcionált normáit.⁴

³ Angyal Ádám: Nézetek az erkölcsről avagy a malaszt természete 71. old.

⁴ <http://www.kislexikon.hu/erkolcs.html>

2.4. Az erkölcsösség és az erény fokozatai

Kohlberg, – amerikai erkölcsszociológus –a kutatásai alapján, az egyénekre vonatkoztatva, az egyéni erkölcsösségnek 6 fokozatát különböztethetjük meg, melyek a következők:

Közmegállapodások nélkül

1. fok: Félelem a rendőröktől, a hatalomtól, a többségektől, cél a büntetés elkerülése.
2. fok: „Arany szabályok” követése, mint pl. „Ne tégy olyat másnak, amit magadnak nem kívánsz”, vagy „az érdekek alapja a szükséglet”.

Közmegállapodások alapján

3. fok: Jó barátság, amiben az ember keresi a szövetségeseit és segítenek egymásnak.
4. fok: Jó tagja a közösségnek, tiszteletben tartja a társadalmi berendezkedést.

Hagyományokon, szokásokon túlmutató viselkedés

5. Jog és szokástisztelet, a többség jóléti törekvéseinek respektálása.
6. Lelkiismereti és erkölcsi elvek követése, az erkölcsnek mint az egyén értékeit meghatározó szerepének elismerése.⁵

2.5. Miben különbözik alapvetően a jog és az erkölcs?

Az emberek mindenkor társadalmat alkotnak, s a közösségek tagjai megállapodnak maguk között különböző magatartási normákban, melyek eleinte íratlan formában léteztek. Ezek a normák közös megegyezés alapján jönnek létre. Adott társadalomban élő emberek úgy mond megegyeznek abban, hogy számukra mi a jó, és mi rossz, mi az elfogadható, és mi az elfogadhatatlan. Ezek a magatartási szabályok történelmileg folyamatosan változtak. Egyre több elvárás és társadalmilag nem elfogadott magatartási forma jelent meg. Eleinte, ha valaki nem ezeknek az elvárásoknak megfelelően cselekedett, nem kellett számottevő következményekkel számolnia.

A mai társadalom számára ismert legkorábban létrejött magatartási szabály a *tabu* volt, amely szinte minden egyes törzsi társadalom életében jelen volt. A tabu valamiféle tiltást jelentett. Aki ezeket a tiltásokat nem tartotta be, büntetésre számíthatott.

⁵ Angyal Ádám: Nézetek az erkölcsről avagy a malaszt természete 23–24. old.

A normák betartásának, vagy be nem tartásának azonban nem csak negatív következményei voltak. Ha valaki a normáknak megfelelően cselekedett, kivívta magának a társadalom tiszteletét és megbecsülését.

A közösségek fejlődésével a magatartási szabályokat írásban is rögzítették, mely iránymutatásként szolgált a megszegőknek, eltérőknek. E szabályok a közösség többségének megfelelő magatartást közvetítettek. Az állam megjelenésével és fellépésével kialakult a jog. Törvényeket alkottak, melyek be nem tartása állami szankciót von maga után. Azok a szabályok tartoznak ide, melyek betartása mindenki számára kötelező.

Az etika elsősorban abban különbözik a jogtól, hogy bár ahhoz hasonlóan magatartási szabályokat fogalmaz meg, nincs törvényben rögzítve, így be nem tartásuk nem von maga után állami szankciót. A társadalom által elvárt és helyesnek ítélt magatartási szabályok összessége, amelyek figyelmen kívül hagyása a társadalom, a közösség, a szociális környezet, nem utolsósorban pedig az egyéni lelkiismeret elismerő, vagy elítélő reakciójával jár, vagy járhat együtt.

3. Az etikai kódex

Különböző szakmákban, hivatásokban más és más elvárásokkal kell szembenéznük a dolgozóknak. Annak érdekében, hogy ezek az elvárások összefoglalva, egy helyen, írásban is megtalálhatóak legyenek, létrejöttek a szakmai etikai kódexek, melyek manapság egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a társadalom életében. Az első ilyen kódex körülbelül 200–300 évvel ezelőtt íródott, mely egy orvosi etikai kódex volt.

Az etikai kódex egy adott hivatás erkölcsi normagyűjteménye, mely formáját tekintve írott. Mivel nem törvényben, vagy jogszabályban rögzített, nem szankcionálható, azonban előírásainak betartása elvárt és megkövetelendő. A jogtól abban is különbözik, hogy sokszor szigorúbb előírásokat tartalmaz, apróbb, nem annyira lényegesnek tűnő magatartásokat is szabályoz.

Úgy gondolom, hogy az etikai kódex legalapvetőbb feladata, hogy az adott szakmában dolgozó személyeknek megmutassa, hogy milyen előírások szerint kell viselkedniük ahhoz, hogy munkájukat tisztességesen, a társadalomtól elvártak szerint végezzék. Olyan szabályok ezek, melyek betartására senki nem kötelezhető, adott személyen múlik, hogy azoknak megfelelően cselekszik-e.

Olyan erényeket tartalmaznak e kódexek, melyek betartása feltétlenül követendő. Ilyen például a becsületesség, a lojalitás, az őszinteség és az igazságosság.

Az etikai kódexek mennyisége az élet legkülönbözőbb területein folyamatosan növekszik. Magyarországon is találkozhatunk velük számos szakterületen.

Ilyenek például:

- Magyar Reklámetikai Kódex
- Etikai Kódex a Magyar Katolikus Egyház közoktatási intézményeiben dolgozó pedagógusok számára
- Magyarországi Pedagógusok Egyesülete etikai kódexe
- Újságírói Etikai Kódex
- A Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe
- A Bírák Etikai Kódexe
- Emelt Díjas Szolgáltatások Etikai Kódexe
- A Magyar Könyvtárosság Etikai Kódexe

3.1. Az etikai kódexek célja

„Ha az etikai kódexekre gondolunk, mindig felmerül a kérdés, hogy vajon mennyire lehet azokat az erkölcsösséget befolyásoló dokumentumnak tekinteni. Az emberek viselkedése három tényezőtől függ, melyek közül az első az ész, vagyis a racionalitás, a tudás, a logika birodalma és annak hatása. A második elem az érzelmek szerepe a cselekedetekben, mint például a szeretet, a gyűlölet, a harag, az irigység, a szimpátia és az együttérzés. A harmadik elem az erkölcs, azaz a világról kialakított hit, meggyőződés, világkép és az e melletti elkötelezettség. E három tényező határozza meg a személyek konkrét cselekvésének természetét.

Ha ezen tényezők hatására gondolkodunk, akkor az etikai kódexek kettős szerepet töltenek be. Egyrészt, azok írásos megjelenése és a bennük foglalt tartalom alapján az érzelem, a megértés és az elfogadás útján hatnak, másrészt viszont az erkölcsi világkép kialakításában játszanak szerepet. E két megközelítés találkozása kapcsán merül fel a kérdés: tanulható és tanítható-e az etika? E kérdésre a szakértők általában pozitív válaszokat adnak. A tanulási folyamatok eredményeképp kialakuló erkölcsi világkép részét képezik az etikai kódexek is. Ezek tág értelemben olyanok, mint valamiféle tananyag. Maga az erkölcs azonban nem csak tanulás, hanem más szocializációs folyamatok eredményeképp alakul ki. A tapasztalás például az erkölcsi világkép fontos alakítója. Az erkölcsi világkép kialakulásában jelentős szerepe van az egyének életvitelének, helyzetének is.”⁶

Murphy szerint⁷ 7 olyan lépcső van, mely elengedhetetlen egy kódex életben maradásához, melyek a következők:

megírás → testre szabás → kommunikálás → bevezetés → felülvizsgálat → életben tartás
→ újra és újra érvényesítés

Ebből tehát az következik, hogy nem elég egy etikai kódexet megírni, ahhoz, hogy az betöltse funkcióját, körültekintően alkalmazni is kell. Hogy az emberek munkájuk során alkalmazni tudják az egyes etikai kódexeket, nélkülözhetetlen, hogy tisztában legyenek azok tartalmával, s hogy az abban foglaltakat helyesen alkalmazzák

⁶ Angyal Ádám: Nézetek az erkölcsről avagy a malaszt természete 141–142. old.

⁷ U.o.: 142.old.

Úgy gondolom, hogy Magyarországon, sajnos, az etikai kódexek döntő többsége megragadt a folyamat elején, tehát megírták, be is vezették azokat, azonban azok eredményes alkalmazása meglehetősen ritka.

4. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe

A rendőrség feladata az RTV szerint: (Rendőrségi törvény, 1994. évi XXXIV. Tv.) a közbiztonság és közrend védelme, az államhatár őrzése, valamint az államhatár rendjének fenntartása, a határforgalom ellenőrzése, terrorizmus elleni küzdelem, bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés, bűncselekmények megelőzése, megakadályozása, felderítése, szabálysértések megelőzése, felderítése, közlekedési hatósági feladatok ellátása, engedélyezi és felügyeli a személy és vagyonvédelmi tevékenységet, büntetés-végrehajtási feladatokat lát el.

Ez néhány példa azokra a feladatokra, melyeket a törvény meghatároz, és melyek be nem tartása szankciót von maga után.

Az előzőekben említett feladatokon kívül a civil állampolgárok elvárnak olyan viselkedésformákat, és normákat a rendőröktől, melyeket törvény nem rögzít, mégis elkerülhetetlenek ahhoz, hogy tisztességesen, becsületesen végezzék a munkájukat, valamint ahhoz, hogy kivívják az emberek tiszteletét, megbecsülését.

Melyek ezek a feladatok és elvárások, amelyeket nem határoz meg jogszabály? Azok, amelyeket a civilek várnak el a rendőröktől? Milyen az ideális rendőr? Mi kell ahhoz, hogy a civil polgárok felnézzenek rájuk?

Mivel a rendőrök szolgálat teljesítésük során folyamatosan találkoznak emberekkel, azokkal személyes kontaktusban vannak, magatartásukban, megnyilvánulásaikban mindig megtalálhatóak az erkölcsi mozzanatok is.

Annak érdekében, hogy a rendvédelemben dolgozóktól elvárt etikai alapszabályok írott formában is rögzítve legyenek, létrehoztak egy kódexet, mely a „*Rendőri Hivatás Etikai Kódexe*” címet kapta.

Számomra érdekes tény, hogy az európai uniós rendőrségek mindegyike - hazánk kivételével - 2007 előtt már rendelkezett nemzeti rendőrségi etikai kódexszel⁸. Vajon miért van az, hogy 2007-ben már csak Magyarországon nem volt életbe léptetve rendőrségi etikai kódex. annak ellenére, hogy arra az elmúlt évtizedben több előkészület és döntés született?

⁸ Sőt, 2001-ben az Európa Tanács ajánlasként kiadott egy dokumentumot. Európai Rendőretikai Kódex-ként

4.1. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexének története

1995-ben *Dr. Pintér Sándor* országos rendőrfőkapitány felkérte a Rendőrtiszti Főiskola Társadalomtudományi Tanszékét magyar rendőretikai kódex szövegének a kidolgozására. A szövegtervezet elkészítésekor figyeltek arra, hogy az megfeleljen a már életben lévő európai mintáknak, a magyarországi sajátosságok mégis megtalálhatóak legyenek benne. A kódex szakmai megbeszélésén a tervezetet elfogadták, azonban bevezetését időszerűtlennek tartották. Ezt azzal indokolták, hogy a rendőrök Magyarországon így is elég kiszolgáltatottak a hierarchiának, és ha bevezetnék az etikai kódexet, még kiszolgáltatottabbá és támadhatóbbá válhatnak. Annak ellenére, hogy az országos rendőrfőkapitány szorgalmazta a kódex bevezetését, az akkori politikai viszonyok miatt arra nem került sor. Az országos rendőrfőkapitányt nyugállományba helyezték, majd az 1998-as parlamenti választások után belügyminiszter lett. Ekkor ismét felelevenítette a kódex bevezetésének lehetőségét. Kidolgoztatta a hivatásos állományúak Etikai Kódexének a tervezetét. Ez Belügyminisztériumi gondozásban elkészült, s széles szakmai vitája is lezajlott.

Miniszteri döntés nyomán ez a szöveg hivatalosan 2001. december 31-én lépett volna életbe, de erre ismeretlen okból ismét nem került sor, annak ellenére, hogy akkoriban olyan szinten napirenden volt a bevezetése, hogy a rendőr-szakközépiskolákban oktatni kezdték a kódex tartalmát.

2006-ban *Dr. Lampert Mónika*, akkori belügyminiszter, a nyilvánosság bevonásával feladatként kiadta az akkori országos rendőrfőkapitány részére, hogy még abban az évben dolgoztasson ki, és léptessen életbe magyar Rendőr Etikai Kódexet.⁹

A Rendőri Hivatás Etikai Kódexét 2007. július 4-én írta alá *Dr. Bencze József* r. vezérőrnagy, valamint a reprezentatív szakszervezetek képviselői.

A kódexet először *Dr. Bencze József* r. vezérőrnagy, országos rendőrfőkapitány mutatta be 2007. július 5-én egy budapesti sajtótájékoztatón. A Kódex életbe léptetésének jelentőségét nyomatékosabbá tették azzal is, hogy a nyilvánosság számára közös Ajánlást mellékeltek, az esemény és a szöveg megfelelő értelmezése céljából.

A Kódex, mint ahogyan annak első soraiban is olvashatjuk, „Olyan etikai alapszabályokat tartalmaz, amelyek igazodnak a rendőr különleges közszolgálati hivatásának alapkövetelményeihez, és annak kötelező jogi előírásaival együtt, egymást erősítve érvényesülhetnek”.

⁹ Felhasználva: Dr. Valcsicsák Imre: Gondolatok a magyar rendőrség etikai kódexéről. Kézirat.

„Célja, hogy erkölcsi iránymutatással szolgáljon, mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartások tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő szakmai döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá zsinórmértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez.”¹⁰

A rendőrség olyan szervezet, melynek hivatásos állományú tagjai ahhoz, hogy a rendvédelmi feladataikat el tudják látni, valamint a közbiztonságot megvédhessék, különleges, nem mindennapi jogosítványokkal vannak felszerelve. Gondolok például a fegyverekre, melyek alkalmasak az emberi élet kioltására. Az ilyesfajta jogosítványok megkövetelnek egy úgymond belülről fakadó erkölcsiséget. Ennek az erkölcsiségnek az alapszabályait mutatja be a kódex.

Az etikai kódex erkölcsi normákat tartalmaz. Minden társadalomban, csoportban, a különböző hivatások gyakorlóinak körében előbb-utóbb felvetődik annak igénye, hogy a gyakran ismétlődő szituációkban a közösség tagjai lényegét tekintve egyformán, hasonló módon cselekedjenek. Minden hivatásnak megvan a saját etikája, mely vagy írott vagy íratlan formában érvényesül. Valamennyi csoport vagy hivatás etikájának közös vonása a követelmény, hogy saját hivatása területén mindenki a lehető legmagasabb színvonalon teljesítsen. Különösen igaz ez az állítás akkor, ha a szabályozni kívánt tevékenység más embereket is érint, ezért elengedhetetlen az etikai kódex bevezetése a rendőrségnél. Az etikai kódex alapvetően nem a rendőrséggel, mint szervezettel szemben fogalmaz meg normákat, ellentétben például az Európai Rendőretikai Kódex megoldásával. A kódex főként a rendőrt helyezi a középpontba, az ő tevékenységével kapcsolatban fogalmaz erkölcsi előírásokat.

4.2. A kódex formája

A kódex mindössze 3 oldalból áll. 13 ponton keresztül olvashatjuk azokat a követelményeket, melyek bemutatják, hogy a törvények betartásán kívül mi kell ahhoz, hogy valaki olyan rendőr legyen, akire morálisan is fel lehet nézni. A pontok a következők:

¹⁰ <http://www.police.hu/magyarendorseg/etikaikodex>

1. A köz szolgálatáról és a testülethez tartozásról
2. A tisztességről
3. Az erőszakról
4. A hátrányos megkülönböztetés tilalmáról
5. Az emberségről és a segítségnyújtásról
6. A bajtársiasságról
7. A felelősségről
8. A munka minőségéről
9. Az információról
10. A megjelenésről
11. A vezetőkről
12. A szolgálaton kívüli magatartásról
13. A közbizalomról

5. A kutatásom célja

Mivel a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi karának III. éves, nappali tagozatos hallgatója vagyok, és pár hónap múlva bizonynyal rendőrként fogok dolgozni, minden olyan téma érdekel, amely a rendőrséggel, valamint a rendőrség és a civil állampolgárok kapcsolatával áll összefüggésben. Azért érdeklődöm eziránt a téma iránt, hiszem engem is érint, velem is kapcsolatban van. Mikor annak idején ezt a hivatást választottam, még nem láttam bele szinte semennyire sem a rendőrség szervezetébe, tevékenységébe, viszonyaiba, működésébe, a rendőrségen belül elvart magatartásformákba. Ez a több mint két év, melyet az intézmény falai között töltöttem, valamiféle alapot nyújtott ezek megismerésére, mégis úgy gondolom, hogy igazán csak akkor leszek tisztában mindezzel, amikor saját bőrömon tapasztalhatok meg mindent. Abban reménykedek, hogy a dolgozatomhoz általam készített kutatás segítségével ennyivel tágabb betekintést szerzek a rendőrség mai viszonyairól.

Kutatásomnak kettős célja volt. (1) Az egyik az, hogy kiderítsem, mit gondolnak a kutatásomban információadóként résztvevő civil polgárok a magyarországi rendőrség jelenlegi erkölcsi állapotáról, a rendőrök viselkedéséről, magatartásáról, és arról, hogy milyen mértékben felel ez meg a rendőri hivatás erkölcsi követelményeinek. (2) Másik pedig, hogy választ kapjak arra a kérdésemre, hogy a Magyarországon szolgálatot teljesítő rendvédelmi dolgozók mennyire ismerik a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét, egyáltalán tudnak-e annak létezéséről, fontosnak találják-e azt, valamint alkalmazzák-e munkájuk során?

Annak érdekében, hogy kérdéseimre választ kapjak, kétfajta kérdőívet készítettem. Az egyiket civil állampolgárok, a másikat a hivatásos állományban szolgálók töltötték ki. Kutatásom természetesen nem tekinthető reprezentatív igényűnek, hiszen nem állt módomban ilyen vizsgálat elvégzése.

Mind a rendőröket, mind a civileket érintően 100–100 db kérdőív kitöltetése mellett döntöttem. Ennek oka az volt, hogy miután meghatároztam a feldolgozás módját, úgy gondoltam, hogy a 100–100 db. kérdőív elemzése lehetséges lesz számomra korlátozott lehetőségeim alapján is. Kutatásom során nyilván nem kaphattam biztos képet arról, hogy Magyarországon ma általában hogyan vélekednek mindezekről az emberek, hiszen 100 ember véleménye országosan nem mértékadó, mégis úgy gondolom, hogy kutatásom végére számos, számomra érdekes és fontos információval lettem gazdagabb.

Azt gondolom, hogy dolgozatomhoz olyan témát választottam, ami érdekesnek bizonyulhat mind a rendőrség és mind a civilek számára, éppen ezért jó ötletnek tartanám, hogy ha a kérdés vizsgálata támogatottabb lenne, és sor kerülhetne egy országos felmérésre is, amelynek alapján reprezentatív eredményeket és számokat kapnánk a témához kapcsolódóan.

5.1. A civilek számára készült kérdőív felépítése

A civilek számára készült kérdőívem elején személyes jellegű kérdéseket tettem fel, mely a kérdőívet kitöltők nemére, életkorára, lakóhelyére és iskolai végzettségére vonatkozik. Ezt azért tartom fontosnak, mert nem vagyok biztos benne, hogy ugyanazt látja egy nő és egy férfi, egy fiatal és egy idősebb ember, vagy az, aki egy nagyobb városban él és az, aki egy kisebb faluban. Mivel a kérdőív a rendőrökkel lesz kapcsolatos, fontosnak tartottam feltenni egy olyan kérdést, hogy a kitöltő milyen formában találkozott rendőrrel. Ezt azért tartom jelentős kérdésnek, mert nem mindegy, hogy valaki személyes találkozás alapján alkotott véleményt a rendőrökről, vagy esetleg családtagoktól vagy barátoktól hallottak alapján.

A kérdőív érdemi része terjedelmét tekintve két oldalból áll. Hasznosnak tartottam, hogy teljes egészében kizárólag zárt kérdéseket alkalmazzak, hiszen így konkrét adatokhoz jutottam. Nem beszélve arról, hogy ezzel megkönnyítettem a válaszadók munkáját, de a feldolgozás menetét is. Az első három kérdésben az emberek több lehetőség közül választhatják ki a rájuk vonatkozó legmegfelelőbb választ. Annak érdekében, hogy a kérdéseimre minél pontosabb választ kapjak, a kérdőív további részében mindenhol egy 0–5-ig terjedő skálán lehetett válaszolni.

5.2. A kérdőívek kitöltésének módja és alanyai

A dolgozat szempontjából dominánsabb, tehát a civilek számára készült kérdőívet megpróbáltam minél változatosabb összetételű mintán lekérdezni. Odafigyeltem arra, hogy a válaszadók között szerepeljenek emberek minden korosztályból, valamint fontosnak tartottam, hogy ne csak a lakóhelyemen, illetve a környezetemben élők legyenek kutatásom alanyai, hanem olyan emberek is, akik teljesen más környezetben élnek, más

szokásokkal és viselkedésformákkal. Ennek érdekében Budapesten, Nyíregyházán, Debrecenben és néhány kisebb faluban kerestem embereket a mintába.

Azt a kérdést, hogy a válaszadó alany nő vagy férfi, azért tartottam fontosnak, mert a különböző nemű személyek, még ha azonos környezetben is élnek, sokszor máshogy látják a körülöttük történő eseményeket. Az pedig, hogy a kitöltő mennyi idős, azért lehet differenciáló tényező, mert a különböző korosztályokhoz tartozók gondolkodása, ha nem is szükségképpen, de a gyakorlatban különbözik.

A kérdőív kitöltetéséhez azt a módszert választottam, hogy véletlenszerűen megállítottam az utcán embereket, és megkértem őket, hogy szánjanak néhány percet kérdéseim megválaszolására. Azért gondoltam ezt megfelelőnek és hatékornak, mert így valószínűbb, hogy jobban tudom biztosítani azt a mintával szembeni elvárást, hogy minél heterogénebb legyen, azaz olyan emberekkel találom szembe magam, akik különböző szakmában dolgoznak, más iskolai végzettséggel rendelkeznek stb.

5.3. A hivatásos állomány tagjai számára készült kérdőív felépítése

A hivatásos állomány tagjai számára készült kérdőív elején csak két személyes jellegű kérdést tettem fel, mert úgy gondoltam, hogy egyéb hasonló jellegű információnak a kérdőívhez kapcsolódóan nincs akkora jelentősége. Az egyik kérdés – a civilek számára készített kérdőívhez hasonlóan – a kérdőívet kitöltő személy életkorára vonatkozik, a másik pedig arra, hogy az illető hány éve rendőr. Úgy gondolom, hogy ennek az elemzés során nagyobb jelentősége lehet.

Az érdemi rész ebben az esetben 7 kérdésből állt, melyek közül kettőnél egy 0–5-ig terjedő skálán lehetett válaszolni. A fennmaradó 5 kérdés egyszerűen eldöntendő zárt kérdés, melyben több megadott válaszlehetőség közül kell kiválasztani a legmegfelelőbbet. Ez a kérdőív teljes egészében a Rendőri Hivatás Etika Kódexére vonatkozik.

5.4. A kérdőívek kitöltetésének módja és alanyai

A hivatásos állomány tagjai számára készített kérdőívem alanyai rendőrök voltak, akik főként a Nyíregyházi Rendőrkapitányság, és a Budapesti Rendőr-főkapitányság dolgozói.

A kitöltők körében van tiszti, és tiszthelyettesi beosztásban dolgozó. A kiválasztásnál figyeltem arra, hogy a válaszadók különböző osztályokon dolgozzanak. Tehát van, aki igazgatásrendészeti, aki közrendvédelmi, és aki bűnügyi osztályon tevékenykedik. Arra is ügyeltem, hogy a kitöltők között ne csak olyan emberek szerepeljenek, akik egy korosztályból valók, hanem akik életkori hovatartozásukat illetően eltérnek egymástól. A kitöltetés módja ebben az esetben a következő volt: Mivel az NKE-RTK Rendészettudományi Karának nappali tagozatos hallgatója vagyok, nem állt módomban, hogy személyesen töltessem ki a kérdőíveket a hivatásos állomány különböző tagjaival. Éppen ezért ismerőseim segítségét kértem a feladat elvégzéséhez. Nyári, egy hónapos gyakorlatomat, a Nyíregyházi Rendőrkapitányságon töltöttem. Ez idő alatt ott több dolgozóval is sikerült baráti kapcsolatot kialakítanom, így pozitív választ remélve megkértem egyiküket, hogy töltsen ki nekem néhány kérdőívet a munkatársaival. A Budapesti Rendőr-főkapitányságon dolgozókkal kapcsolatban hasonlóképpen cselekedtem, annyi különbséggel, hogy ebben az esetben tavaly végzett barátaim segítségét kértem.

5.5. Hogyan viszonyultak a kitöltők a kérdőívhez?

Pozitív tapasztalat volt számomra, hogy az emberek nagy része szívesen segítségemre volt a kérdőívek kitöltésében. Volt olyan is, aki különösen érdeklődött a munkám iránt és több kérdést is feltett ezzel kapcsolatban. (Mint például: Megtalálható lesz-e valahol az eredmény? Miért pont ebben a témában írok dolgozatot? stb.)

A civilek között volt, aki magasan túlértékelte a rendőröket, de volt olyan is, aki véleményem szerint erkölcsi szempontból különösen rossz megítéléssel tekint rájuk.

Mint általában minden feladat elvégzése során, jelen esetben is tapasztaltam negatív cselekedeteket. Megdöbbentő volt számomra, hogy ezt a negatív tapasztalatot éppen két rendőr esetében szereztem. A kérdőív kitöltése során olyan egymásnak ellentmondó válaszokat adtak, melyekből egyértelművé vált számomra, hogy anélkül karikázták be a kérdésekre adott lehetséges válaszokat, hogy azokat elolvasták volna. Példaként megemlíteném azt a kérdést, hogy „Találkozott-e már korábban a magyar rendőrség etikai kódexével?” Az az ember, aki erre a kérdésre a „nem” válaszlehetőséget karikázza be, nem értem, hogy az ezt követő kérdésre, melyben arra kell választ adnia, hogy „Milyen mélyen ismerte meg azt?”, hogyan adhat egy 0–5-ig terjedő skálán 4-es osztályzatot?! Ugyanez az ember arra a kérdésre, hogy „Munkahelyén az elmúlt 3 évben indítottak-e etikai eljárást?”,

azt válaszolta, hogy nem tudja, azonban arra a kérdésre, hogy „Tudomása szerint felhasználták-e az eljárás során az etikai kódexet?”, igennel válaszolt.

Azért találom ezt érdekesnek, mert a kérdőív kitöltése nem volt kötelező. Úgy gondolom, hogy ha valaki valamit elvállal, (főleg ha az 5 percet sem vesz igénybe) meg kell próbálni a lehetőségei szerint legjobban elvégezni.

Mindezekről függetlenül alapjában véve boldog vagyok, hogy az emberek nagy többsége tisztelettudó és segítőkész magatartást tanúsított és örömmel segítségemre volt a kutatásom elvégzésében.

6. Hipotéziseim

Mielőtt a kérdőív elemzésére térnék, szeretnék pár gondolatot írni arról, hogy előzetesen milyen feltételezéseim voltak a lehetséges eredményekről. Azaz, milyen előfeltevésekkel, hipotézisekkel vágtam bele a kutatásba. Ez azért fontos, mert hogy vajon így válik majd láthatóvá, hogy a feltevéseim beigazolódnak-e vagy sem.

6.1. A civil polgárok csoportja

(1) Azt gondolom, hogy azokban az emberekben, akiknek már volt személyes találkozása rendőrrel, igazoltatás, esetleg rendőri intézkedés alkalmával negatívabb kép alakult ki a rendőrökről, mint azokban, akiknek nem volt. Sajnos az emberek hajlamosak arra, hogy egy eset alapján általánosítsanak. Sokszor a pozitív élmények és tapasztalatok elfelejtődnek, (például egy kedvező rendőri intézkedés) azonban ami egy kicsit is sérti az érdekeinket, arra hajlamosak vagyunk tovább emlékezni. Elég, ha egy rendőr hibázik, és az bekerül a köztudatba. A testület tagjainak magatartása folyamatosan befolyásolja a rendőrségről kialakult képet. Mint tudjuk a rendőrök feladatukból adódóan, általában korlátozzák az egyéneket, akik ezt általában nem kedvelik. *Ezért gondoltam azt, hogy a magyarországi rendőrségről alkotott vélemény inkább negatív, mint pozitív irányú.*

(2) Kérdőívem egyik részében arról faggattam az embereket, hogy szerintük lehet-e pozitív szerepe egy testület életében az etikai kódexnek, van-e a magyar rendőrségnek etikai kódexe, valamint hogy véleményük szerint miért Magyarországon vezették be azt utoljára? Szinte biztos vagyok abban, hogy *az emberek nagy része úgy gondolja, hogy igenis lehet fontos szerepe egy etikai kódexnek, azonban nem tudják, hogy a rendőrségen belül is létezik ilyen kódex.* Arra a kérdésre pedig, hogy miért Magyarországon vezették be utoljára, azt gondolom, hogy többségében azt a választ fogják adni, hogy „nem tartották fontosnak”.

(3) A kérdőív további részében a magyar rendőrség erkölcsi állapotával foglalkoztam. Arra a kérdésemre, hogy a kitöltők szerint milyen a magyar rendőrség állapota egy 0–5-ig terjedő intervallumban, előzetesen egy „3”-as körüli átlagértékelést vártam. Mivel az újságok, a televíziók, a rádiók egyre többet foglalkoznak azzal, hogy napjainkban elterjedt a rendőri korrupció, a civil polgárok mindennapjaiba beivódik a rendőrség negatív

megítélése. *Tehát a becsületességet, a kötelességtudatot, a gondos munkát, a törvényesség betartását illetően valószínűleg alacsony pontszámokra lehet számítani.*

(4) Úgy gondoltam, hogy a kérdőív többi pontjával kapcsolatban (segítőkészség, hatalomvágy kifejezése, felsőbbrendűség mutatása, empatikusság, megfontoltság stb.) a feldolgozás során az előzőeknél pozitívabb véleményt tapasztalhatok

(5) Egy olyan tulajdonság van ezeken kívül, mellyel kapcsolatban szélsőséges véleményekre számítottam, mégpedig az *előítéletesség*. Úgy vélem, hogy az emberek szemében a rendőrök sokszor előítéletesek. Példaként megemlítem, hogy például egy fővárosi aluljáróban beszélgető embercsoportok közül az egyik csoport kisebbséghez tartozó tagokból áll és a másik nem, akkor valószínűbb, hogy a rendőr a kisebbséghez tartozókhoz fog odamenni intézkedni.

A feldolgozás eredménye dönti el, hogy beigazolódtak-e az elképzeléseim.

6.2. A hivatásosok csoportja

(1) A hivatásosok számára készített kérdőívem teljes egészében a Rendőri Hivatás Etikai Kódexéhez kapcsolódik. Pontosabban ahhoz, hogy a rendőrök véleménye szerint milyen szerepe van az erkölcsi szempontoknak a rendőri munkában, tudnak-e a kódex létezéséről, ha igen ismerik-e annak tartalmát, fontos-e a munkájuk során az etikai kódex létezése stb. Azt gondoltam, hogy szinte mindenki szerint fontosak az erkölcsi szempontok a rendőri hivatásban, hiszen egy rendőr legfőbb erénye az erkölcsösség.

(2) A kódexet illetően valószínűnek tartottam, hogy *a kitöltők* rendőri mivoltuknál fogva *találkoztak már a magyar rendőrség etikai kódexével és többé kevésbé tisztában vannak annak tartalmával*, hiszen kik ismerjék azt, ha ők nem. Hozzájuk kapcsolódik, számukra állít követendő példát, ezért azt reméltem, hogy fontosnak találják azt.

(3) Kíváncsiságomtól befolyásolva feltettem egy olyan kérdést, hogy *”Tudomása szerint az elmúlt 3 évben indítottak-e etikai eljárást valaki ellen, és ha igen, felhasználták-e az eljárás során a magyar rendőrség etikai kódexét?”* *Feltételezésem az, hogy erre a legtöbben a „nem” választ fogják adni*, hiszen hiába van a rendőrségnek etikai kódexe, úgy gondolom, hogy az még nincs olyan szinten, hogy az abban foglaltakat alkalmazzák és felhasználják. Reméltem, hogy tévedek ezzel kapcsolatban.

7. A hivatásos állomány tagjaival, valamint a civil polgárokkal készített empirikus vizsgálataim elemzése

7.1. Rendőrök által kitöltött kérdőívek elemzése

Mielőtt a kérdéseimre kapott válaszokat elemezném, néhány általam fontosnak tartott általános információ azokról, akik a kutatási mintába kerültek.

A hivatásos állomány 100 tagjai töltötte ki a kérdőívet.

Életkori megoszlás:

25 év alattiak	25–40 éves korig	40 év fölöttiek
9 fő	88 fő	3 fő

Szolgálatban eltöltött éveiket tekintve, vannak, akik még kevés időt töltöttek a szervezetben, azonban nagy számban vannak olyanok is, akik már több éve gyakorolják hivatásukat.

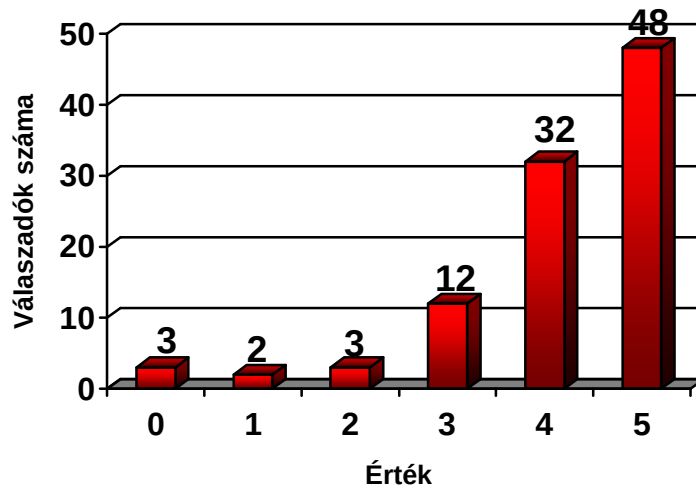
Szolgálati idő:

3 évnél kevesebb	3–10 év	10 évnél több
17 fő	32 fő	51 fő

A táblázatokból látszik, hogy a rendőri állomány nagy része, 25 és 40 év közötti (a kutatás résztvevőinek 88%-a), valamint a kitöltők több mint 50%-a 10 évnél több időt töltött a rendőrség kötelékében.

A fenti számok alapján azt gondolom, hogy sikerült úgy kiválasztanom kutatásom alanyait, hogy köztük különböző életkorú emberek legyenek, akik közül valakinek kevesebb, míg valakinek több tapasztalata van a rendőrséggel kapcsolatban. Kíváncsi vagyok arra, hogy az életkor, valamint a szolgálatban eltöltött évek száma mennyire fogja befolyásolni az egyes kérdéseimre adott válaszokat.

1. kérdés Véleménye szerint milyen szerepe van a rendőri munkában az erkölcsi szempontoknak? Jelölje ezt emelkedő sorrendben egy 0–5-ig terjedő skálán!

Mint ahogyan azt a mellékelt ábra is mutatja, a megkérdezett rendőrök nagy része, 92% úgy gondolja, hogy az erkölcs igen fontos szerepet tölt be a rendőri munkában. Mindössze 8% érzi úgy, hogy egyáltalán nem, vagy csak kevésbé fontos. Majdnem 50% gondolja úgy, hogy maximálisan fontos, hogy egy rendőr erkölcsösen lássa el munkáját.

Örülök, hogy ilyen nagy számban kaptam pozitív értékeket, de nem lepődtem meg rajta, hiszen úgy gondolom, hogy amikor valaki úgy dönt, hogy rendőrként a hivatásos állomány tagja lesz, ő nem egy szakmát választ, hanem hivatást, melyhez nélkülözhetetlen az odaadás és a teljes mértékű elkötelezettség. Annak, aki mindezt vállalja, tisztában kell lennie azzal, hogy a társadalom tagjai rá bízzák életük és testi épségük védelmét, vagyonuk megóvását és bíznak abban, hogy velük szemben mindig erkölcsös magatartást tanúsítanak. Ezért a bizalomért cserében a rendőröknek kötelessége szolgálati viszonyának teljes ideje alatt figyelemmel lennie a társadalmi elvárásokra. Mivel egy rendőr önként, saját elhatározásából esküszik fel a köz szolgálatára, azt illik legjobb tudásának megfelelően, etikusan végrehajtani.

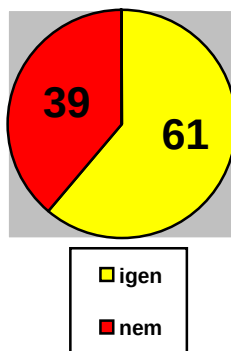
Számos szociológiai, politológiai, etikai szakirodalom szól arról, hogy az erkölcsi tényezők a rendőri munka szerves részét képezik. Elemzések sokaságának a tárgya, hogy miért játszik kitüntetett szerepet az erkölcs a rendőrök tevékenységében. A hazai társadalomtudósok álláspontja igen különböző e témában. Van, aki úgy gondolja, hogy a rendőri munkát végzők feladata alapvetően a jogi törvények betartása és betartatása. Éppen

ezért az erkölcsi kérdések felvetése felesleges többlet. Ha a „rend őre” a törvény szerint jár el, akkor ebben benne van az is, hogy erkölcsös magatartást tanúsít. Ez a felfogás természetesen nem vonja kétségbe az erkölcsi tényezők önálló hangsúlyozását, csak érvényességük szuverén jelentőségét kérdőjelezi meg. Mindezt tovább szűkíthetik a szolgálati szabályzatok, melyekben megfogalmazódik, hogy az abban foglaltak betartása megegyezik magával, az erkölcsös magatartással.

A reális helyzet az, hogy a társadalmi élet, a mindennapjaink egyidejűleg szabályozott a jog és az erkölcs eszközeivel. Többnyire azért tekintünk el ettől, mert az erkölcs jelentős részben nem tudatos működése elrejtí e működés jelenlétét, fontosságát és indokoltságát.

A jog által befolyásolt tevékenységeink, magatartásunk a mindennapjainkban soha nem nélkülözi az erkölcsi szabályozás jelenlétét, legfeljebb nincs róla tudomásunk. A rendőri munkának az egyik lényegi sajátossága, hogy végzője a törvények, szabályzatok által meghatározott keretben több-kevesebb mozgástérrel, ennek összefüggésében nagy-nagy személyes felelősséggel rendelkezik. Ebben a keretben többnyire ő választja meg azt a módot, amelyet feladata eredményes ellátásához a leoptimálisabbnak ítél, ezért magatartása – ha akarja, ha nem – felfokozott erkölcsi tartalmat kap. Valójában tehát mindegy, hogy a rendőri munkát végző szakemberek tudják-e vagy sem, elismerik-e vagy sem azt, hogy a munkájuk szakadatlanul mély és szakmaspecifikus erkölcsi tartalmakat manifesztál.¹¹

2. kérdés Találkozott-e már korábban a magyar rendőrség etikai kódexével?

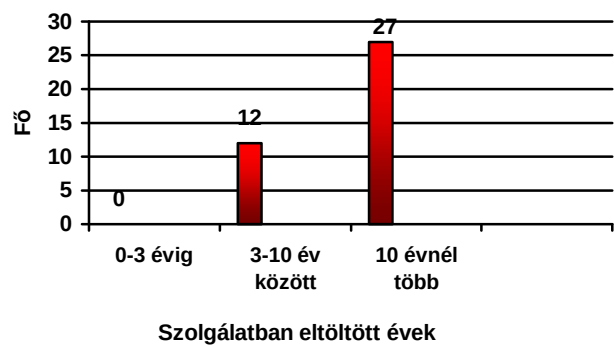

A válaszadók 61%-a találkozott már a magyar rendőrség etikai kódexével. Érdekes kérdésként merül fel, hogy vajon mi lehet az oka annak, hogy a maradék 39% nem?!

Elemzésem során észrevettem egy lehetséges okot, mely természetesen csak az én véleményemen alapszik.

¹¹ Dr. Valcsicsák Imre: Az erkölcs a rendőri munkában című cikke alapján,
www.police.hu/ideiglenesek/elemzesek/bunuldozes/erkolcs.html

A jobb oldalon látható diagram azt mutatja be, hogy azok közül, akik az előző kérdésemre „nem”-mel feleltek – tehát nem találkoztak még a magyar rendőrség etikai kódexével – ki és hány évet töltött már el szolgálatban. Azért tartom ezt lényegesnek, mivel onnan

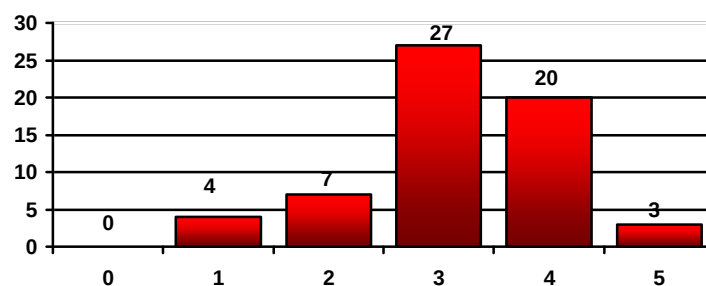

kezdve, hogy 2007-ben a kódexet elfogadták, a rendőri képzések során kötelezővé vált, hogy az oktatásban is szerepet kapjon, mind a rendőr szakközépiskolák, mind pedig az akkor még Rendőrtiszti Főiskolán is. Az ábra azt mutatja, hogy akik kevesebb, mint 3 évet töltöttek szolgálatban, kivétel nélkül hallottak már az említett etikai kódexről. Azok közül, akik több mint 10 éve dolgoznak hivatásosként, 27 fő, azaz az előző kérdésemre „nem”-mel válaszolók 69%-a nem hallott a kódexről. Tény, hogy ők tanulmányik során biztos, hogy nem hallhattak róla, hiszen nem létezett.

Mindezek ellenére még így is ott a kérdés, hogy miért nem? Hiszen akkor, amikor a kódexet elfogadták, kötelezővé tették annak ismertetését a rendőrök körében (kortól és szolgálati viszonytól függetlenül). Miért nem jutott el a kódex mindenkire? Vagy talán eljutott, csak a magyarországi rendőrök egy része volt ennyire érdektelen? Sajnos dolgozatomban erre a kérdésre nem kaptam választ. Talán egy mélyebbre ható és reprezentatív kutatás segítené választ kapni erre a kérdésre, de egy ilyen vizsgálat megszervezése egy diák lehetőségeit és képességeit igencsak meghaladja.

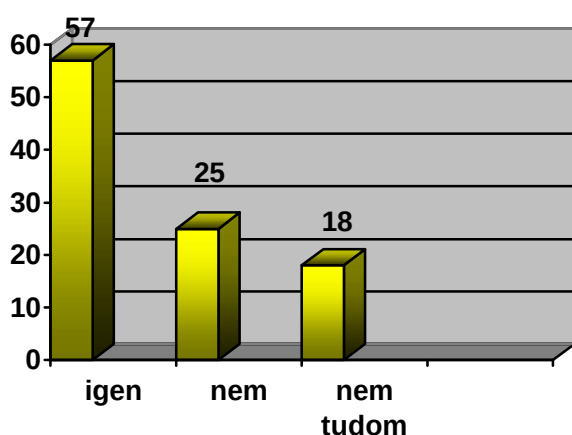
3. kérdés Ha igen, milyen mélyen ismerte meg? Jelölje ezt emelkedő értéksorrendben a 0–5-ig terjedő skálán?

Arra voltam kíváncsi, hogy azok a rendőrök, akik hallottak már a magyar rendőrség etikai kódexéről, mennyire vannak tisztában annak tartalmával, egyáltalán olvasták-e már azt, tudják-e, hogy milyen pontokat tartalmaz.

Akik hallottak a magyar rendőrség etikai kódexéről, valamilyen mértékben mindegyikük megismerkedett azzal. A 61 főből, csupán 13 ember adott inkább a negatív irányba mutató választ. A többség, (47 fő) 3-ra és 4-esre értékelte tudását az etikai kódexszel kapcsolatosan, tehát inkább ismerik a kódexet, mint nem. Ez a válaszadók 77%-a. Úgy gondolom, hogy ez jó arány, hiszen azt mutatja, hogy azok többsége, akik hallottak a kódexről, el is olvasták azt, és valamennyire tisztában van annak tartalmával is.

4. kérdés Ön szerint fontos-e a rendőrség életében az etikai kódex?

100 emberből 57 vélekedik úgy, hogy a rendőrség életében fontos az etikai kódex, 25 fő nem tartja fontosnak, 18 pedig úgy vélekedik, hogy nem tudják megítélni. Vajon mi lehet az oka annak, hogy az emberek ebben a kérdéskörben

különbözően vélekednek és talán nem is tudnak állást foglalni?

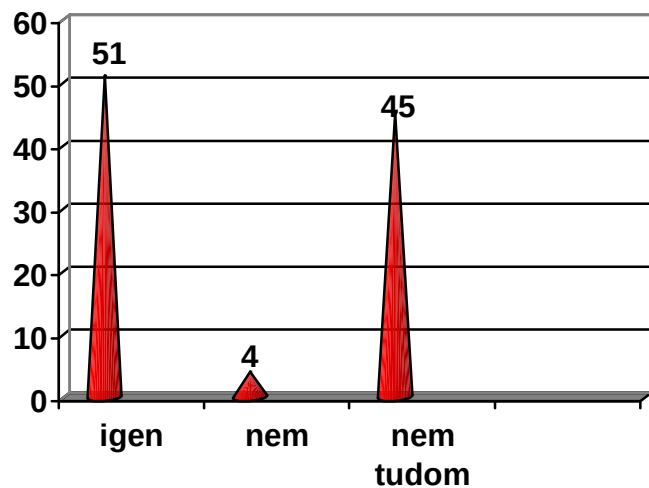
Azokat, akik igennel válaszoltak, teljes mértékben megértem, hiszen ők úgy gondolják, hogy a rendőrség életében fontos az etikus, erkölcsös viselkedés. Az ezekhez kapcsolódó rendőröktől elvárt magatartások azzal, hogy írott formában is megjelennek, még jobban nyomatékosá válnak, ezért az etikai kódexek szerepét fontosabbnak gondolhatják.

Meglepve tapasztaltam, hogy a megkérdezettek 43%-a „nem” vagy „nem tudom” választ adott a kérdésre. Először nem értettem, hogy mi lehet ennek az oka. Aztán elgondolkoztam a kérdésen és találtam rá magyarázatot. Persze, ez csak az én lehetséges feltevésem. Azt gondolom, hogy azok, akik a „nem” válaszlehetőséget választották, gondolhatják úgy, hogy ha valaki a rendőri hivatást választja, ahhoz egyértelműen párosul az, hogy etikus, erkölcsös, példamutató magatartást tanúsít szolgálatteljesítés alatt és szabadidejében is. Felmerül a kérdés, hogy akkor miért lenne szükség etikai kódexre? Hiszen minden rendőrnek kódex nélkül is tudnia kell, hogy mi a megfelelő és elvárt viselkedés és a szerint kell viselkedniük. Gondolhatják tehát úgy, hogy a kódex létezése felesleges.

Azokról, akik a „nem tudom” lehetőség mellett döntöttek, először azt gondoltam, hogy érdektelenek, hiszen úgy gondolom, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatosan minden felnőtt embernek kell, hogy legyen véleménye, és el kell tudnia dönteni, hogy adott esetben melyik válaszlehetőség mellett dönt. Ám ha az előző gondolatmenetemet folytatom, akkor felmerül bennem a lehetőség, hogy azért nem tudtak válaszolni a kérdésre, mert bennük is megfordult az előzőekben írt néhány gondolat. Pontosabban, hogy szükség van-e kódexre. Hangsúlyozom, hogy ez csak egy általam feltételezett magyarázat- lehetőség, melynek vizsgálati alapja nincs.

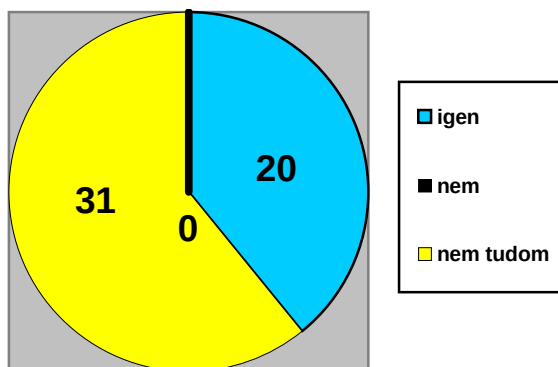
5. kérdés Tudomása szerint munkahelyén az elmúlt 3 évben indítottak-e etikai eljárást valaki ellen?

Arra voltam kíváncsi, hogy a különböző kapitányságokon a gyakorlatban működik-e az, hogy ha valaki etikátlan magatartást tanúsít munkája végzése közben, (legyen ez egy rendőri intézkedés vagy akár egy kihallgatás), az etikai eljárást von maga után. Arra számítottam, hogy erre a kérdésre a többség „nem”-mel

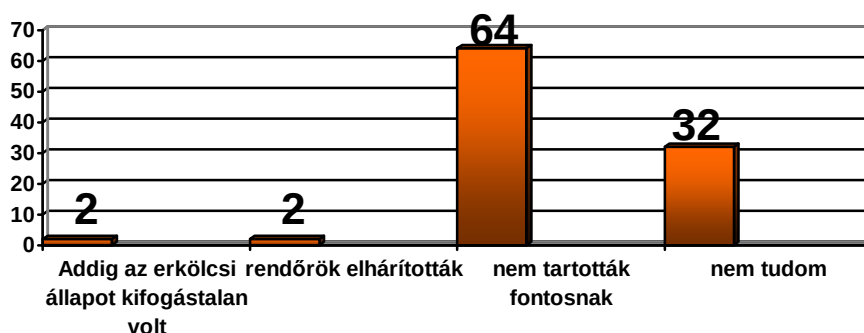
válaszol. Meglepő, s bizonyos értelemben pozitív, hogy a válaszadók mintegy 51%-a úgy tudja, hogy az elmúlt 3 évben munkahelyén volt példa arra, hogy valaki ellen etikai eljárást kezdeményezzenek. 45 % nem tud ilyen eseményről és csupán a dolgozók 4%-a állítja biztosan, hogy munkahelyén nem volt etikai eljárás. Véleményem szerint fontos az, hogy ha egy rendőr etikátlan magatartást tanúsít, annak legyen következménye, hiszen az prevencióként is értékelhető. Egyrészt az etikátlan rendőr nagy valószínűséggel a továbbiakban rendőri hivatásához méltó magatartást fog tanúsítani, valamint a körülötte szolgálatot teljesítő rendőröket is visszatartja az etikai normáktól eltérő viselkedéstől.

6. kérdés Ha igen, tudomása szerint felhasználták-e az eljárás során a magyar rendőrség etikai kódexét?

A 51 fő közül 20 fő esetében elmondhatjuk, hogy tudomása van arról, hogy abban az etikai eljárásban, ami munkahelyén indult, felhasználták a rendőrség etikai kódexét. Biztosan senki nem merne azt állítani, hogy nem használták fel, ezért a maradék 31 fő (60%) a „nem” tudom lehetőség mellett voksolt.

7. kérdés A 2007-ben bevezetett kódex az EU rendőrségei sorában legutoljára hazánkban született. Ön szerint mi lehetett ennek az oka?

Azoknak a száma, akik úgy gondolták, hogy az EU rendőrségei sorában azért Magyarországon született meg utoljára a rendőretikai kódex, mert addig az erkölcsi állapot kifogástalan volt, mindössze 2 fő. Szintén ketten gondolják úgy, hogy a rendőrök elhárították a bevezetését.

32% mondta azt, hogy nem tudja, és jóval több, mint a válaszadók fele (64%) úgy gondolja, hogy egyszerűen Magyarországon nem tartották fontosnak a kódex bevezetését.

Arra a kérdésre, hogy melyik válaszlehetőség rejti az igazságot, egyáltalán köztük van-e az, sajnos soha nem fogok választ kapni. Ahogyan a dolgozatom első felében is szót ejtettem róla, többször is napirenden volt a kódex bevezetésének lehetősége, sőt még tervezetek is születtek ezzel kapcsolatban, melyek szövegét akkor el is fogadták, azonban rejtélyes ok miatt azok bevezetése mégsem történt meg 2007 előtt. Vajon miért? Talán az akkori politika miatt?

7.2. Civil polgárok által kitöltött kérdőívek elemzése

Mint ahogyan azt már az előzőekben is írtam, kérdőívemhez 100 civil polgár segítségét kértem. Természetesen ez a szám nem elegendő ahhoz, hogy reprezentatív, az egész lakosságra érvényes eredményeket kapjak. Mégis úgy gondolom, hogy elegendő ahhoz, hitelesnek tekinthető és számos tanulság levonására alkalmas legyen.

Először álljon itt néhány általános tény a minta megoszlásáról, valamint arról, hogy milyen formában találkoztak rendőrrel. Ez azért fontos, mert a kérdőív érdemi részében adott válaszokat nagymértékben befolyásolhatják az egyes embereket jellemző háttértényezők.

Nemi megoszlás:

Nő	Férfi
47 fő	53 fő

Életkori megoszlás:

25 alatt	26–40 év	41–55 év	56 év fölött
23 fő	32 fő	34 fő	11 fő

Településtípusonkénti megoszlás:

Főváros	Város	Falu
23 fő	52 fő	25 fő

Iskolai végzettség szerinti megoszlás:

Általános iskola	Szakmunkásképző	Érettségi	Főiskola/egyetem
7 fő	27 fő	30 fő	36 fő

Iskolai végzettség szempontjából, mint ahogyan az a fenti táblázatban is látható, a szakmunkások, az érettségizettek és a főiskolát/egyetemet végzettek száma hasonló. 7 fő általános iskolát végzett. Ez a szám azt bizonyítja számomra, hogy napjainkban Magyarországon egyre kevesebb az olyan ember, aki az általános iskola elvégzése után nem szerez valamiféle képesítést.

Milyen formában volt találkozása rendőrrel?

Igazoltatás során	Rendőri intézkedés során	Család/barátok által	Egyéb
49 fő	24 fő	24 fő	3 fő Munkája során: 1 fő Gyakorlat miatt: 2 fő

Azért tartottam lényegesnek ezt a kérdést, mert eddigi tapasztalataim alapján úgy vettem észre, hogy azoknak az embereknek, akik ellen valamilyen rendőri intézkedést folyt, általában negatív véleménye alakul ki, nem csak az ő ellene intézkedő rendőr, hanem átfogóan az egész szervvel szemben. Természetesen, mint mindennek, ennek is van másik oldala. Arra gondolok itt, hogy ha az egyén valamilyen pozitív tapasztalatot szerez egy rendőrt illetően, hajlamos arra, hogy pozitívabb képet lásson az egész rendőrségről. Talán érthető is, hiszen tudjuk, hogy a magyarországi emberekre jellemző, hogy könnyen általánosítanak. Az, hogy mit gondol az egyes emberek családi, illetve baráti köre, szintén képes befolyásolni az egyén véleményét.

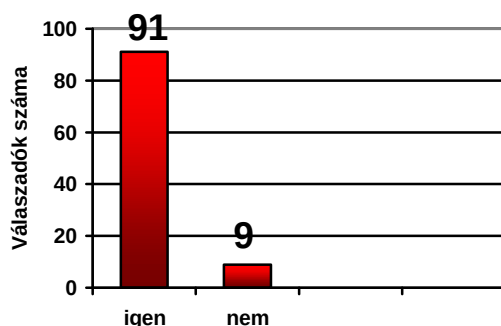
Megmagyarázhatatlan tény, hogy egy rendőr jelenléte (főként gondolok a közlekedésre és az igazoltató rendőrökre) sokszor feszültséget okoz az emberekben, még az éppen szolgálaton kívüli rendőrökben is.

Civilként nehéz reális képet kialakítani a rendőrségről, hiszen a többségük a mindennapi életben csak a rendőrök egy részével találkozik, azokkal, akik az utcán teljesítenek szolgálatot. A többség, a rendőrkapitányságokon dolgozó főiskolát végzett rendőrtisztekkel egyáltalán nem kerül kapcsolatba, tehát nincs lehetőségük arra, hogy róluk saját tapasztalat alapján véleményt alkossanak.

A táblázatban látható, hogy a kitöltők többsége (49%) igazoltatás során került kapcsolatba rendőrrel. Ez nem meglepő, hiszen az állampolgárok nagy része törvénytisztelő életmódot folytat, ezáltal valószínűsíthető, hogy ellene rendőri intézkedés eddig nem folyt. A kitöltők 24%-a ellen volt már rendőri intézkedés. Ez jelentheti azt, hogy kisebb szabálysértést követtek el, közlekedési szabálysértést, vagy akár bűncselekményt is. 24% családi, illetve baráti körében hallott vagy szerzett információk alapján tud véleményt alkotni a rendőrségről, és csupán a kitöltők 3%-a találkozott egyéb módon rendőrrel. 1 fő a munkájával kapcsolatban, 2 fő pedig gyakorlati idejét töltötte a rendőrségen.

A következőkben áttérek a kérdőív érdemi részének elemzésére.

1. kérdés Ön szerint van-e, vagy lehet-e pozitív szerepe egy testület életében az etikai kódexnek?

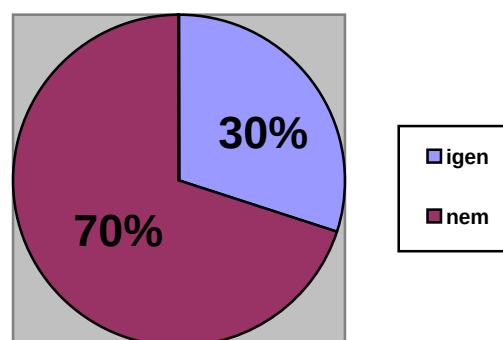

A mellékelt ábra mutatja, hogy a kérdőívet kitöltők többsége (91%) úgy gondolja, hogy egy testület életében fontos szerepet tölthet be egy etikai kódex. Nem meglepő a kapott eredmény, hiszen egy átlagember úgy vélekedik, hogy az élet minden területén

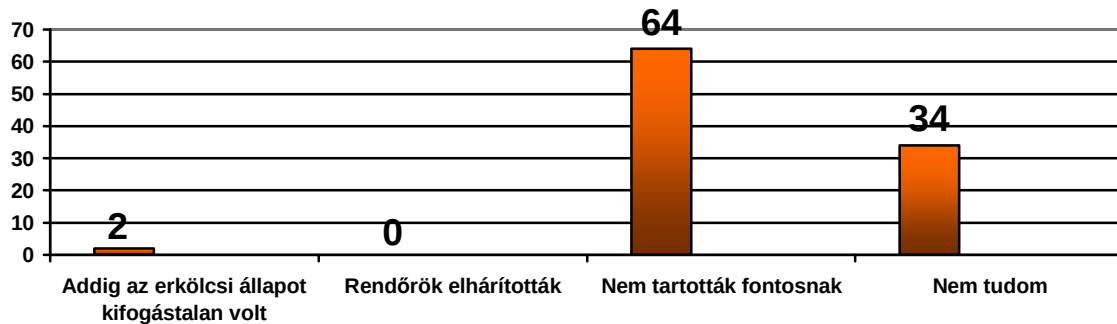
fontos az, hogy ha kapcsolatba kerül valakivel, vagy valamiféle szolgáltatást vesz igénybe, vele szemben etikus viselkedést tanúsítsanak. Véleményem szerint – és úgy gondolom, hogy sokak véleménye is ez –, egy etikai kódex segítségével egy testület életében elvárható magatartási szabályok nyomatékosabbak lehetnek és talán betartásuk is általánosabbá válhat. Persze ahhoz, hogy egy kódexben foglalt etikai szabályok betartása megtörténjen, elengedhetetlen az emberekben levő belső motiváció. Hiszen hiába van leírva valami, ha az egyén nem érzi belülről fakadó kötelességének annak alkalmazását és betartását.

2. kérdés Tudja-e, hogy van a magyar rendőrségnek etikai kódexe?

A 100 megkérdezett emberből 30 fő tudja, hogy a magyar rendőrségnek van etikai kódexe, 70 fő viszont még nem hallott róla. Véleményem szerint a 30 fő nem kevés adott kérdést illetően, hiszen honnan is tudhatna a civil polgár a kódex létezéséről, mikor még a rendőrök egy része sem ismeri azt. Ahhoz képest, hogy a civileknek a rendőretikai kódexről semmit nem oktatnak az iskolákban, tájékoztatást annak létezéséről nem kaptak, ez az érték számomra igen pozitívnak tűnik.

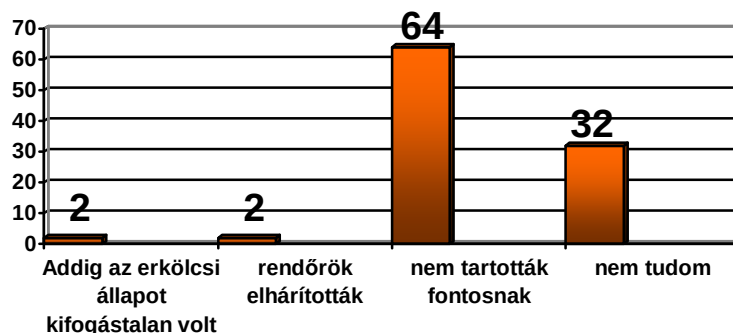

3. kérdés A 2007-ben bevezetett hazai rendőretikai kódex az EU rendőrségei sorában legutoljára született. Ön szerint mi lehet ennek az oka?

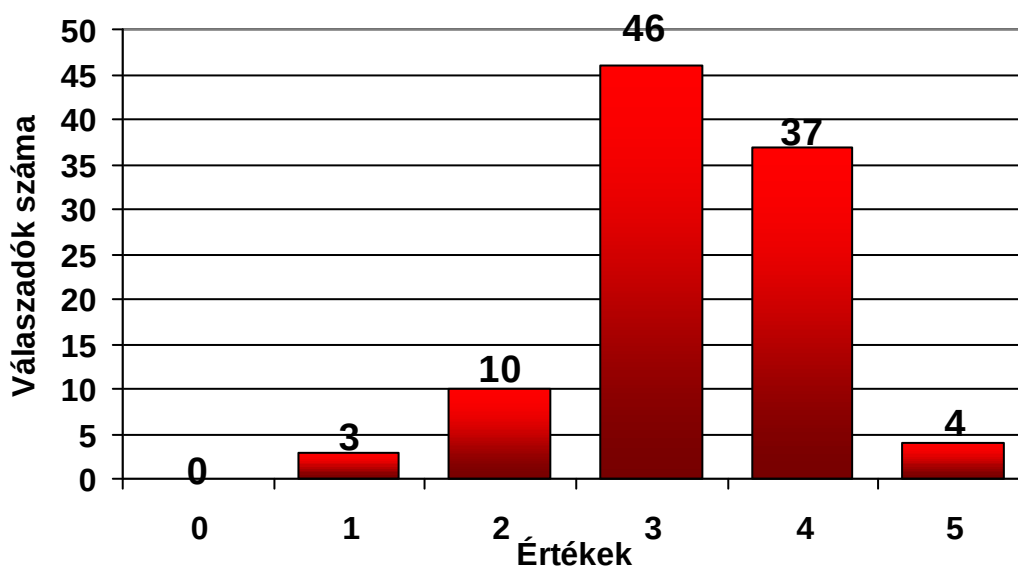
A válaszadóknak csupán 2 %-a gondolja úgy, hogy azért Magyarországon vezették be utoljára a rendőrség etikai kódexét, mert addig a rendőrség állapota kifogástalan volt. Azt, hogy a rendőrök hártották el a bevezetést, senki nem gondolja. A többség (64%) szerint nem tartották fontosnak, nem tulajdonítottak neki jelentőséget, 34 fő pedig nem tudott állást foglalni a kérdésben.

Ugyanerre a kérdésre a hivatásos állomány tagjai a következőképpen válaszoltak:

Érdekes, hogy ennél a kérdésnél, a hivatásos állomány tagjai és a civil polgárok szinte teljesen ugyanazokat a válaszokat adták. Látható, hogy csupán két válasz tér el egymástól. A kérdőívek 98%-ban megegyeznek egymással. Érdekes számomra, hogy nem a civilek, hanem a rendőrök között volt 2 olyan személy, aki szerint a rendőrök hártották el a bevezetést. Mi lehet ennek az oka? A rendőrök gondolják úgy magukról, hogy ők nem szerették volna a kódexet? Erre a kérdésre a kutatásom előtt a civilektől vártam több olyan választ, mely szerint a rendőrök hártották el a bevezetést.

4. kérdés Ön szerint milyen a magyar rendőrség erkölcsi állapota? Értékelje növekvő értéksorrendben, 0–5 pontig!

Ez tipikusan egy olyan kérdés, melyben rengeteg impulzus befolyásolja a válaszadók véleményét. Saját tapasztalatok, másoktól halott információk stb.

Erre a kérdésemre az előzetes feltevésemmel szinte teljesen megegyező válaszokat kaptam. Mint ahogyan azt a diagramon is látni lehet, a Magyarországon élő civil polgárok inkább pozitívan értékelték a magyar rendőrség erkölcsi állapotát. „0” értékű osztályzatot a megkérdezettek közül senki nem adott. Három olyan ember volt, aki „1”-re és tíz, aki „2”-esre értékelte a rendőrséget erkölcsi szempontból.

Hasonlóan kevesen vannak azok az emberek, akik szerint a rendőrség állapota kifogástalan. (csupán 4 fő). Nos, véleményem szerint napjainkban ez érthető. Azok száma, akik „4”-es értékelést adtak, 37 fő. Úgy gondolom, hogy ez a szám igen pozitív, hiszen akik ezt a lehetőséget választották, szinte teljes mértékben meg vannak elégedve a rendőrökkel erkölcsi szempontból.

A kitöltésben résztvevők többsége (46%) „3”-as értékelést adott, mely a fenti skálán még mindig inkább pozitív, mint negatív értéknek minősül.

5. kérdés Értékelje növekvő értéksorrendben, 0–5-ig a következő rendőri tulajdonságok előfordulását!

Kérdőívem további részében a kitöltőknek különböző emberi tulajdonságokról kellett eldönteniük, hogy az milyen mértékben jellemző a magyarországi rendőrökre. Ezeket a tulajdonságokat 5 kisebb csoportra osztottam, így az egyes csoportokban egymáshoz hasonló, egymástól függő tulajdonságok kerültek.

- I.**
 - becsületesség
 - fegyelmezettség
 - kötelességtudás
 - segítőkészség

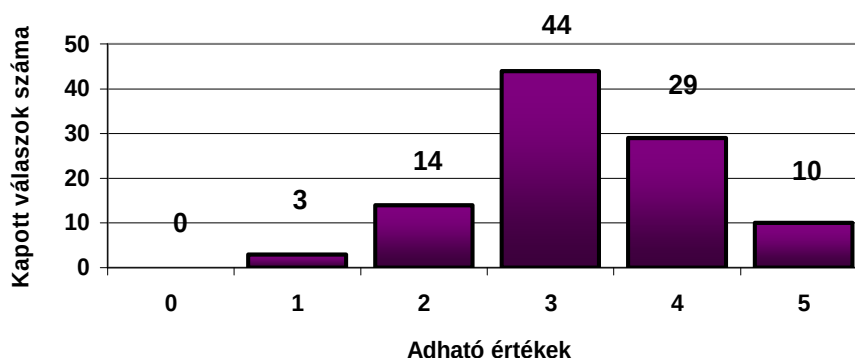
- II.**
 - önkényes erőszakra való hajlandóság
 - hatalomvágy kifejezése
 - felsőbbrendűség mutatása

- III.**
 - helytelen döntésekért, cselekvésekért való felelősség vállalása

- IV.**
 - előítéletesség
 - empatikusság
 - személyiségi és emberi jogok tiszteletben tartása
 - együttműködő magatartás az állampolgárok felé
 - megfontoltság

- V.**
 - gondos munka
 - intézkedés jó színvonala
 - törvényesség betartása
 - szakszerűség érvényesülése
 - hatékonyságra törekvés

Becsületesség

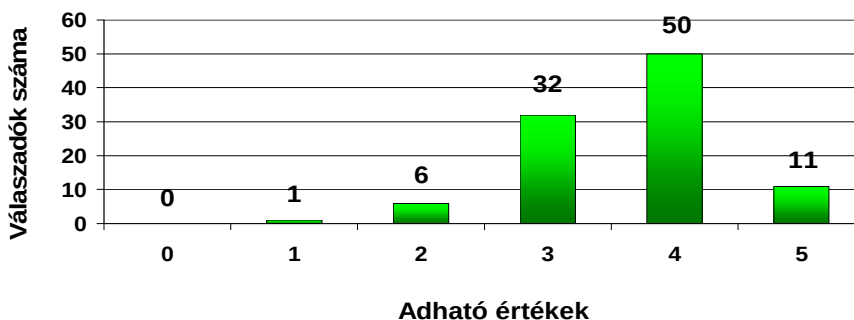
Mint ahogyan azt a mellékelt ábra is mutatja, a becsületességre adott pontszámok csaknem megegyeznek az előző kérdésre kapott válaszokkal, mely a rendőrség erkölcsi állapotára vonatkozott.

Egyetlen olyan ember sem volt, aki teljesen elfogadhatatlannak ítélte volna a rendőröket becsületesség szempontjából, valamint azok száma sem számottevő, akik inkább negatív képet látnak ebben a tekintetben, mindössze 17 fő. A maradék 83 fő inkább a pozitív oldal felé hajlott, közülük 10 fő gondolja teljes mértékben megfelelőnek a rendőrök becsületességét. Ők maximális pontszámot adtak

Egy tisztességes rendőr legalapvetőbb tulajdonsága a becsületesség, ami úgy gondolom, hogy minden embertől elvárható, de egy rendőr esetében nélkülözhetetlen. Véleményem szerint manapság ez az a rendőri tulajdonság, ami az embereket legjobban foglalkoztatja. Nem is csoda, hiszen számos rendőri korrupcióval kapcsolatos bűncselekményről hallhattunk az elmúlt hónapokban, amelyek nem vetettek jó fényt a rendőrökre. Ha egy rendőr becsületes, mindig, minden esetben a törvényeknek megfelelően jár el. Minden olyan előnyt el kell utasítania, amely bármilyen formában kapcsolódhat az ő rendőri mivoltához.

A becsületes jelző az emberek erkölcsi értékeinek, szellemi tulajdonságainak, személyi sajátosságainak elismerését jelenti. Ezek az értékek az egyénben megbecsülésre méltóak. Vannak bizonyos sajátságok, amelyek az embert, mint olyant jellemzik, annak emberi méltóságát képezik, s amelyeket egyfelől minden embertől megkövetelünk, másfelől minden emberben elismerünk. Így keletkezik az általános emberi becsületesség fogalma.

Fegyelmezettség

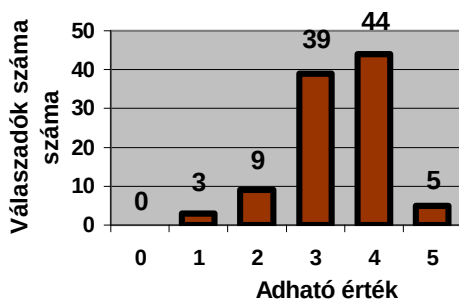

A megkérdezettek a rendőrök fegyelmezettségét a becsületességüknél magasabb pontszámokkal értékelték. Csupán 7%-uk gondolja úgy, hogy a rendőrök inkább fegyelmezetlenek, mint fegyelmezettek, 32% szerint inkább a fegyelmezettség irányába hajlik a mérce, 11% szerint teljes mértékben fegyelmezettek, a válaszadók 50% pedig úgy vélekedik, hogy a Magyarországon szolgálatot teljesítő rendőrök fegyelmezetten végzik munkájukat.

Azt gondolom, hogy egy fegyveres szerv esetében a fegyelmezettség nélkülözhetetlen tulajdonság, hiszen egy, az élet kioltására alkalmas eszköz jelenléte fegyelmezetlenség esetén súlyos, visszafordíthatatlan következményekhez vezethet.

A fegyelem egyfajta viselkedés, amely szabályok, előírások betartását, eljárások ismeretét, mások jogainak tiszteletben tartását jelenti. Következménye a (külső és belső) rend, rendezettség, szervezettség, egyértelműség, kiszámíthatóság, biztonság.¹²

Kötelességtudás

Mint az előző két tulajdonság esetében, a kötelességtudat kérdéskörében is csak kevés olyan alany van, aki negatívan gondolkodik a rendőrökről. 12 olyan ember volt, aki a kitöltés során inkább a negatív irányba hajlott. A többség (88%) pozitívként tekint

¹² <http://www.felismeres.hu/felismeres.php?nt=20&ni=32>

erre a tulajdonságra. A megkérdezetteknek majdnem a fele (44%) jónak értékelte a rendőrök kötelességtudatát.

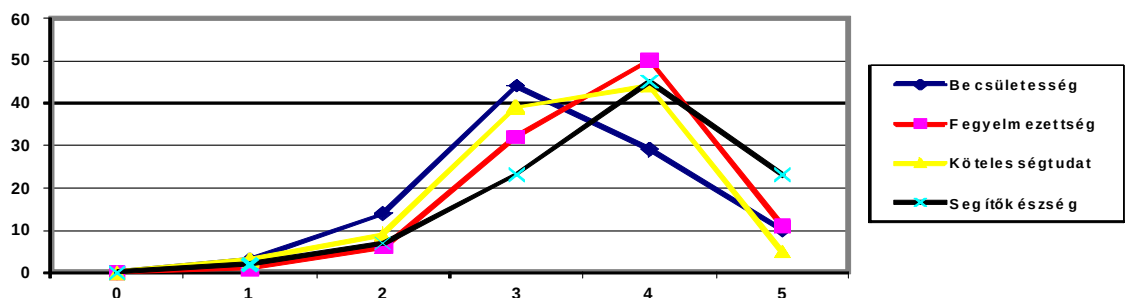
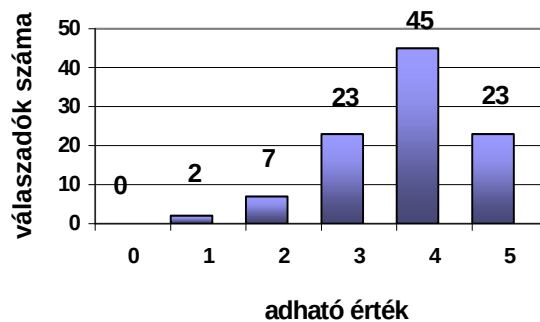
A kötelességtudat önként vállalt tenni akarás, vagyis saját céljaink beteljesítésére történő cselekedetek sorozata.

Segítőkézség

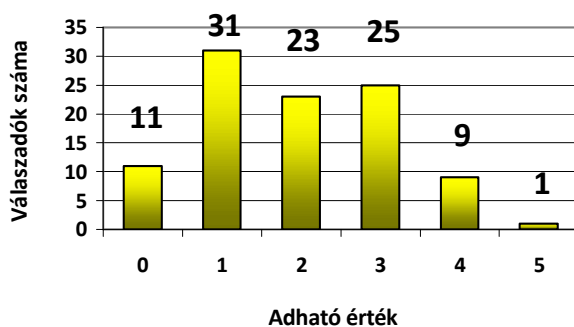
A megkérdezettek 91%-a úgy gondolja, hogy Magyarország rendőrei segítőkészek. Ez az eredmény nem meglepő, hiszen egy rendvédelemben dolgozó hivatásban nélkülözhetetlen a segítőkészség. Ha egy civil

polgárnak problémája van, a rendőr lesz az, akihez először fordulni fog, éppen ezért annak segítőkésznek kell lennie ahhoz, hogy az emberek megbízzanak benne és a továbbiakban is merjenek segítséget kényi tőle.

Egybevetve az első csoportban szereplő négy tulajdonságot elmondhatjuk, hogy körülbelül azonos eredményeket kaptunk, nagy eltérés nem található az egyes tulajdonságokra vonatkozó, megjelölt értékek között.

Önkényes erőszakra hajlandóság

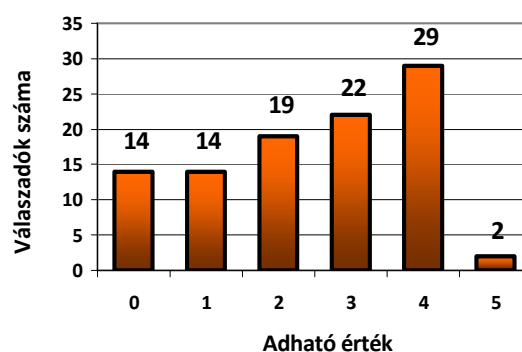
Az ábrából kitűnik, hogy a válaszadók mintegy 65%-a gondolja úgy, hogy a magyarországi rendőrök erőszakra való hajlandósága nem feltétlenül általános tulajdonság. 25% szerint fellelhető bennük ez a negatívum, hiszen 3-as

értékelést adtak. 9% jellemzőnek találja, és csupán 1% vélekedik úgy, hogy abszolút jellemzi a rendőröket az erőszakra való hajlandóság.

Az erőszak olyan előre eltervezett cselekmény, mely más élőlénynek fájdalmat, sérülést, szenvedést okoz, gyakran agresszióval párosul, ezért egy rendőr szolgálat teljesítése közben semmi módon nem alkalmazhatja az intézkedés alá vont személlyel szemben, hiszen az ítélkezés és szankcionálás a bíróság dolga.

Hatalomvágy kifejezése

Sajnos a megkérdezettek szerint a magyarországi rendőrségre jellemző tulajdonság a hatalomvágy kifejezése. A kitöltők több mint fele (53%) szerint inkább jellemző e tulajdonság, mint nem, hiszen az adható értékek felénél magasabb pontszámot adtak. A maradék 47% a 0, 1, és 2-es értéket majdnem ugyanolyan számban választotta.

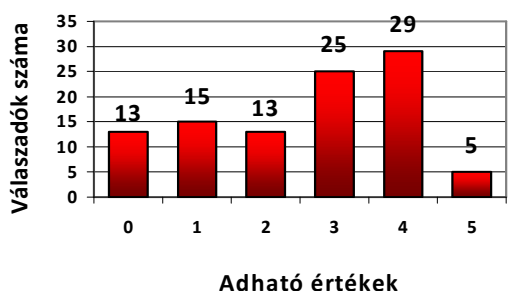

Hatalomnak azt a társadalmi kapcsolatokban rejlő lehetőséget nevezzük, amely megengedi, hogy az egyik ember akár a másik ellenállása ellenére is véghezvigye akaratát, függetlenül attól, hogy erre a lehetőségre mik, vagy milyen eszközök adnak módot.”¹³

¹³ <http://hu.wikipedia.org/wiki/Hatalom> (Max Weber: A szociológia alapfogalmai)

A hatalomvágy azt jelenti, hogy a körülöttünk levőket szeretnénk elnyomni, uralkodni felettük, rajtuk akaratomkat érvényesíteni. A rendőri hivatás ezt a tulajdonságot abszolút mértékben kizárja.

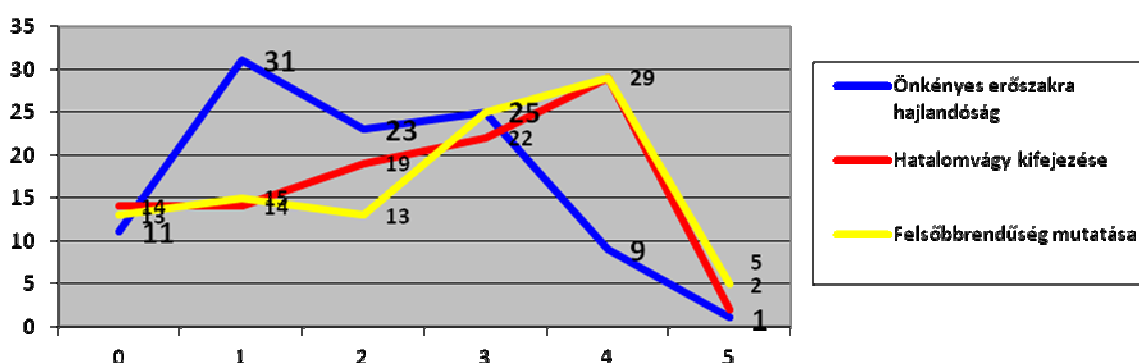
Felsőbbrendűség mutatása

A 100-ból 59-en gondolják úgy, hogy a rendőrök a többi embernél felsőbbrendűnek érzik és mutatják magukat. Ez azért nem jó, mert ha a civil polgárok azt gondolják, hogy egy rendőr náluk „többnek” és felsőbbrendűnek érzi magát, az ellenszenvet vált ki bennük, aminek az

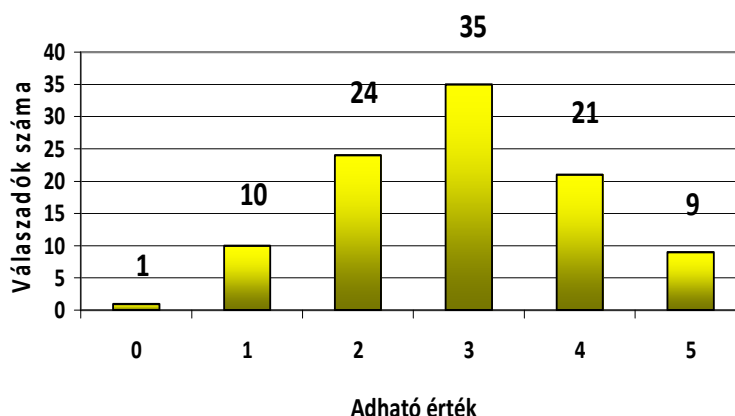
lehet a következménye, hogy bármilyen intézkedés, tanúkihallgatás során nem fogják a tőlük elvárható együttműködést tanúsítani, valamint problémáikkal sem fognak a rendőrséghez fordulni. Aki felsőbbrendűnek érzi magát, általában „távol szeretné tartani magát” a többi embertől, és mivel a rendőri munkában a legfontosabb az emberekkel való kommunikáció és kapcsolat, ez a tulajdonság elképzelhetetlen.

A három előző tulajdonságot összevetve:

Az előző három tulajdonságot összevetve látható, hogy a civilek szerinti hatalomvágy kifejezésének, és a felsőbbrendűség mutatásának görbéje hasonlóan néz ki. Nem is csoda, hisz e két tulajdonság is szinte fedi egymást. Szerencsére az emberek tudatában az a tény, hogy a rendőrök hajlandóak lennének az önkényes erőszakra, még nincs elterjedve.

Helytelen döntésekért való felelősség vállalása

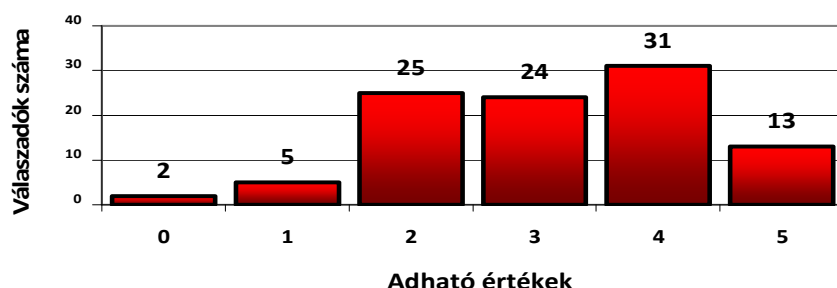
A felelősség kifejezéssel olyan helyzetet határozunk meg, amellyel akkor kerülünk szembe, ha valaki elmulasztotta kötelességét, sőt, megszegte valamely norma által előírt kötelemét. Ez a norma lehet törvény, szokás, erkölcsi vagy vallási elv stb. Ilyenkor olyan hátrányos következményekkel kerül szembe a mulasztó, amelyeket a normát fedező tekintély a norma betartásának biztosítására határoz meg.¹⁴

A fenti diagramon látható, hogy az emberek véleménye igencsak megoszlik azzal kapcsolatban, hogy vajon ha egy rendőr elkövet egy hibát, avagy helytelenül dönt, akkor vállalja-e azért a későbbiekben a felelősséget. 65%-uk inkább afelé hajlik, hogy igen, vállalják a felelősséget, 35% pedig próbálja elhárítani a felelősséget. A legtöbben, (35 fő) „3”-as értékelést adtak, ami azt jelenti, hogy nem gondolja úgy, hogy a magyarországi rendőrök minden körülmények között felelősségvállalóak lennének, azonban még ennyire sem gondolják azt, hogy nem vállalják a felelősséget tetteikért. Válaszaik alapján inkább a pozitív irány felé helyezhetők el.

Úgy gondolom, hogy az, hogy a felelősség-vállalás a tetteinkért igen változó és emberfüggő, de egy rendőr esetében szükséges és elvárható tulajdonság.

¹⁴ Marton Géza (1945) Dr Végh György Árpád Kórház KITO: Etikai és jogi alapismeretek

Előítéletesség

Az előítéletesség nem tapasztalatokra alapozott, hanem pozitív vagy negatív elfogultságból eredő ítélet, amely általában hamis, helytelen következtetésekhez vezet. Az előítélet gyakran oka csalódásoknak, amennyiben az ember olyan tulajdonságokat tulajdonít más embereknek vagy jelenségeknek, amelyek azokban nincsenek meg. A mai szóhasználatban az előítélet legtöbbször pejoratív jelentésárnyalattal jelenik meg. Amennyiben az előítélet pusztán hipotetikus jellegű, s az adott ember valóságos összetevők számbavételével képes azt igazolni, módosítani vagy megváltoztatni, pozitív ítéletalkotásnak is lehet forrása.¹⁵

A kutatásomban résztvevők véleménye alapján arra a következtetésre jutottam, hogy ha magyarországi lakosságnak feltennénk azt a kérdést, hogy a hazánkban szolgálatot teljesítő hivatásos állomány tagjai előítéletesek-e vagy sem, sajnos a többség igennel válaszolna. A fenti ábra mutatja, hogy a megkérdezettek többsége (68%) inkább magasabb pontszámmal értékelte ezt a tulajdonságot, és a maradék 32%-ból is 25 fő a „2”-es értékre voksolt. Tehát kijelenthetjük, hogy csupán a megkérdezettek 7%-a gondolja úgy, hogy egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben előítéletesek a magyar rendőrök.

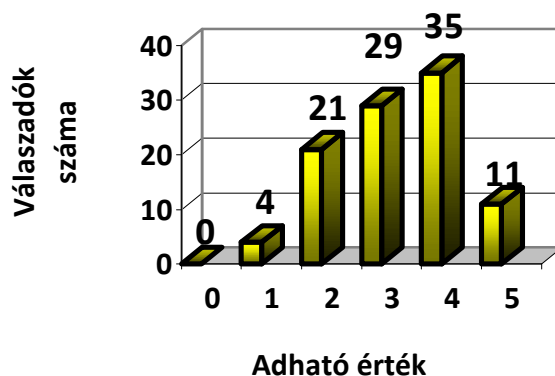
Véleményem szerint embereknek mindig is alapvető tulajdonsága volt az előítéletesség, ez ellen nem tudunk tenni, inkább meg kellene próbálnunk enyhíteni, mérsékelni azt. A rendvédelemben dolgozóktól főként elvárás, hogy ne legyenek előítéletesek, de ez sajnos megvalósíthatatlan. Az azonban, hogy munkájuk során ne hozzák felszínre ezeket az előítéleteket, igenis elvárás. Hiszen az alapvető emberi jogok közé tartozik az egyenlő bánásmódhoz való jog, mely kimondja, hogy mindenki esetében ugyanúgy kell eljárni és mindenkit ugyanazok a jogok és kötelezettségek illetnek meg.

A rendvédelemben dolgozók esetében az előítéletesség elsősorban a roma származású emberekre irányul. Többször voltam tanúja annak, hogy ha rendőrök

¹⁵ www.kislexikon.hu

igazoltattak különböző személyeket, ha a környéken volt roma származású, szinte minden alkalommal hozzá mentek oda elsőként. Ez akkor is jellemző, ha az adott roma jó módúnak tűnő ápolat külsejű, mellette pedig kicsapongó életmódot folytató, részegnek tűnő nem romák vannak. Azt gondolom, hogy adott esetben erről nem a rendőr tehet, hanem az az előítéletesség, ami mára már szinte teljesen beivódott a rendőrség szervezetébe. Úgy gondolhatják a rendőrök, hogy ezt kell tenniük, ez az, amit a társadalom elvár tőlük.

Empatikusság

Az igazat megvallva jó érzéssel töltött el azt tapasztalni, hogy empatikusság szempontjából az emberek nincsenek rossz véleménnyel a rendőrökről. 75 fő értékelte inkább pozitívan őket, 25% pedig inkább a negatív irányba. A legtöbben, (35 fő) a „4”-es értékelés

mellett döntött, ami azt jelenti, hogy ezek az emberek úgy gondolják, hogy a magyarországi rendőrök empátikusak.

Az empátia beleélést jelent. Azt a képességet, amellyel valaki egy másik személy érzelmi vagy gondolati világába bele tud helyezkedni. Az empátia a feltétele a másik emberrel való együttérzésnek.¹⁶

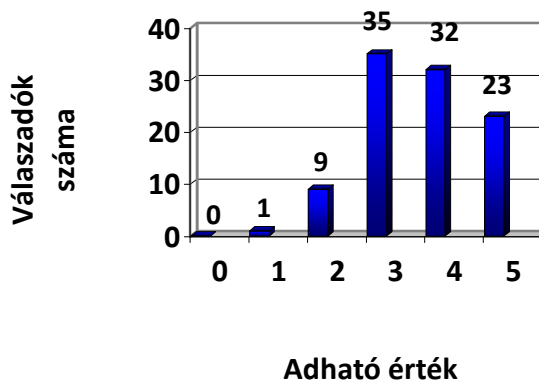
Mivel a rendőrök az emberek problémáival, gondjaival foglalkoznak, nélkülözhetetlen tulajdonság számukra az empátia. Véleményem szerint azonban a túlzott empátia ebben a szakmában hátrány is lehet, hiszen ha túl empátikus egy rendőr, az akadályozhatja abban, hogy elfogulatlan legyen adott ügy vagy személy kapcsán.

¹⁶ www.kislexikon.hu/empátia

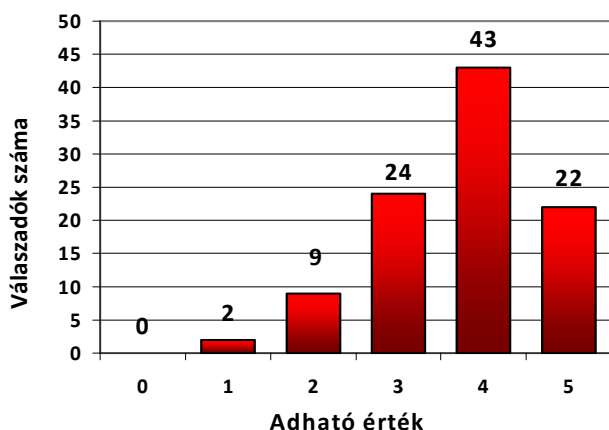
Személyiségi jogok tiszteletben tartása

A kérdőívet kitöltők válaszai alapján az a következtetés vonható le, hogy a lakosság úgy véli, hogy a rendőrök tiszteletben tartják a személyiségi jogokat. Számokban ez azt jelenti, hogy a válaszadók 90%-a értékeli pozitívan ebből a szempontból a rendőroket. Ebből több mint 50% adott „4”-es és „5”-ös osztályzatot, ami arra enged következtetni, hogy e tulajdonságot illetően az emberek elégedettek a rendőrökkel.

A személyiséghez fűződő jogok az embereknek biztosítják azt a háborítatlanságot, integritást, mely a személy társadalmi szerepének betöltéséhez szükséges. Védik a személyt a szükségtelen, illetéktelen beavatkozásoktól, melyek a környezete felől érkeznek, és amik veszélyeztetik, sértik a személy integritását. A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.¹⁷

Az állampolgárokkal együttműködő magatartás

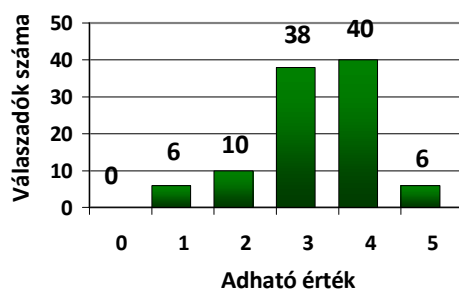

Az előző tulajdonsághoz hasonlóan itt is pozitív értékek láthatóak. A megkérdezettek mintegy 65%-a véli úgy, hogy a rendőrök az állampolgárokkal együttműködő magatartást tanúsítanak. 24% adott „3”-as értékelést, ami még mindig inkább pozitív, mint negatív.

¹⁷ www.journality.hu/Szemelyisegi-jogok

Egy rendőrnek együttműködőnek kell lennie, hiszen ha ő nem az, akkor hogyan várhatná el az emberektől, hogy vele szemben azok legyenek. Nem beszélve arról, hogy az együttműködő magatartás minden esetben megkönnyíti és gyorsítja az adott eljárást. Ha tehát egy rendőr együttműködő, az nem csak az állampolgároknak jó, hanem az ő munkáját is megkönnyíti. A kölcsönös együttműködés olyan magatartás, melyben a személyek segítik egymás munkáját, együtt dolgoznak céljaik elérése érdekében.

Megfontoltság

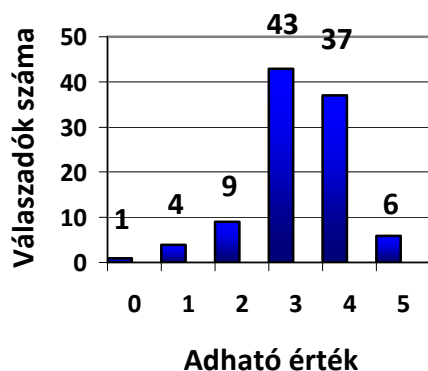

A kutatásban résztvevők közül 84-en gondolják úgy, hogy a rendőrök cselekedeteik során megfontoltságukat illetően pozitívan értékelendők. Nincs olyan személy, aki úgy gondolná, hogy egyáltalán nem megfontoltak, 16 fő pedig nem érzi úgy, hogy ez a tulajdonság jellemző lenne rájuk.

Mindenki, de főként egy rendőr esetében fontos, hogy megfontolt legyen, hiszen minden egyes cselekedetének következménye és súlya van, ami mások életére nagy hatással lehet. Mivel manapság az emberek túlnyomó részét foglalkoztatja az, hogy egy rendőr mikor milyen hibát követ el, még inkább fontos a megfontolt viselkedés és az, hogy a rendőr ne hagyjon magán támadható felületet.

A következő, és egyben utolsó kérdéscsoportban a rendőrök szakmai jellegű tulajdonságairól kérdeztem a a kutatásban résztvevők véleményét.

Gondos munka

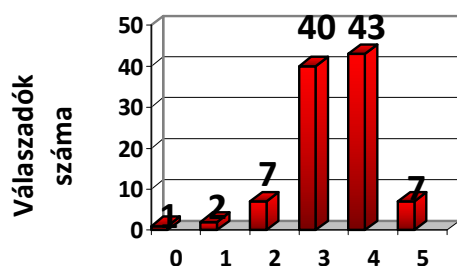

A válaszadók nagy többsége (80%) arra a tulajdonságra, hogy a rendőrök mennyire végzik gondosan munkájukat, „3”-as és „4”-es értékeket adtak. Ezek az értékek a megadott intervallumon pozitívként

értékelendő, hiszen látszik, hogy kevesen (mindössze 14%) gondolják ezt másképp.

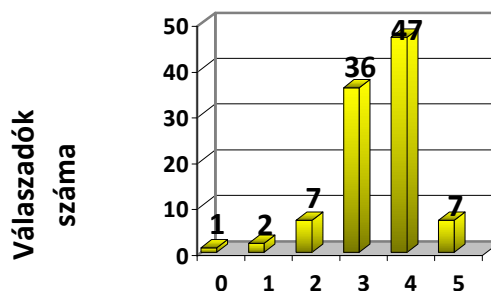
A rendőrök olyan felelősségteljes munkát látnak el, amelyben elengedhetetlen, hogy azt gondosan végezzék. Az a munka végezhető igazán gondosan, amelyet az adott személy belülről származó indíttatásból végez. Mivel ezt a hivatást mindenki önként választja, valószínűnek találom, hogy ez az indíttatás minden rendőrben fellelhető.

Intézkedés jó színvonala

Adható értékek

Szakszerűség

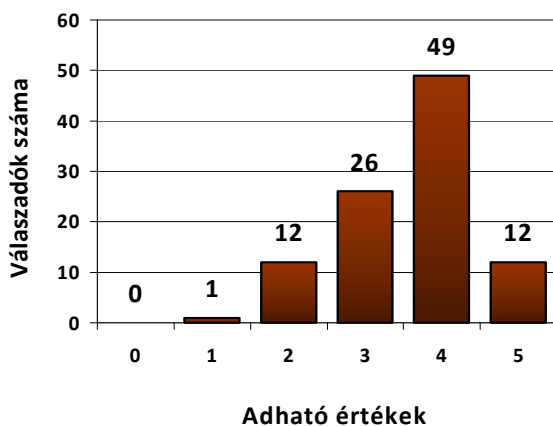
Adható értékek

Azért gondoltam úgy, hogy e két tulajdonságot (az intézkedés jó színvonalát és a szakszerűséget) egyszerre elemzem, mert a kettő szemmél láthatóan nagymértékű hasonlóságot mutat. A negatívabb értékeket adók száma (10 fő) teljesen megegyezik. A maradék 90 fő mindkét esetben pozitív értékeket adott.

Lényegében ez a túlzott hasonlóság nem meglepő, hiszen a két tulajdonság tulajdonképpen jelentésben fedi egymást. Hiszen egy intézkedésnek csak akkor lehet megfelelő a színvonala, ha ahhoz szakszerűség is párosul.

Azért fontosak ezek a tulajdonságok a rendőri munkában, mert ha ezek megvannak, akkor az állampolgároknál könnyebben alakul ki pozitív benyomás a rendőrökről, és ez megkönnyíti a közös munkát és az együttműködést.

Törvények betartása

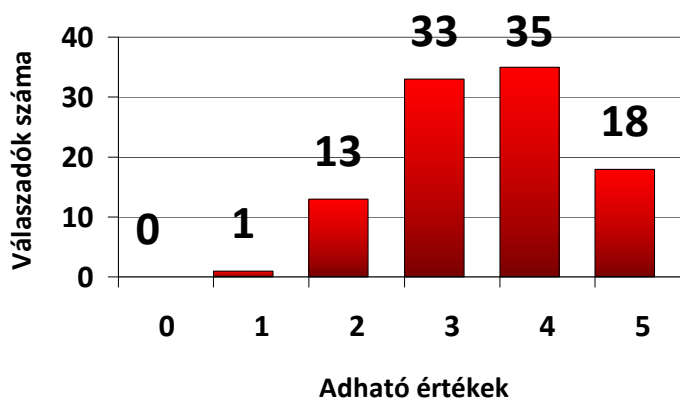
A legtöbben (49 fő) „4”-es értékelést adtak azzal kapcsolatban, hogy szerintük milyen mértékben tartják be a rendőrök a törvényeket. 38 fő hozzájuk hasonlóan gondolkodik, kisebb eltéréssel, de alapvetően ők is osztják a 49 fő véleményét. 13 olyan ember töltötte ki a kérdőívet, akik szerint rendőreink nem minden esetben folytatnak törvénytisztelő

életmódot.

Minden Magyarországon élő embernek kötelessége, hogy a törvényeket, jogszabályokat betartsa, a szerint cselekedjen, azt szem előtt tartsa. Ha nem így tesz, az büntetést, szankciót von maga után. A rendőrség egy olyan szervezet, amely azért jött létre, hogy a fent említett szabályokban meghatározott magatartásoktól eltérően cselekvő embereket „üldözzék”, elfogják, hogy azután azok megkapják méltó büntetésüket. Legfőbb céljuk, hogy megelőzzék, megfékezzék és felderítsék az egyes törvénytelen cselekedeteket. Aki arra vállalkozott, hogy a „rend őre” legyen, attól különösképpen elvárható a törvénytisztelő magatartás, hiszen hogyan várhatnák el a civilektől, hogy a jogszabályok szerint cselekedjenek, ha ők maguk sem úgy tesznek?! Arról nem beszélve, hogy egy rendőrnek munkája során mindig, minden esetben a törvényeknek megfelelően kell eljárnia, soha nem hozhat olyan döntést, amely saját belátásán alapul.

Hatékonyagra való törekvés

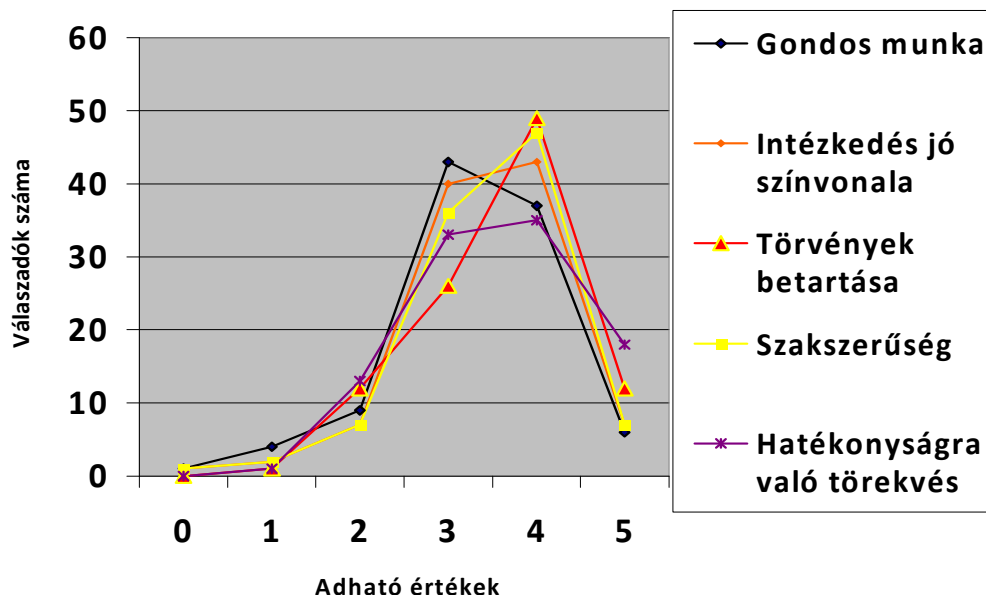
A diagramon látszik, hogy mindössze 14 fő gondolja úgy a 100 kitöltő közül, hogy a rendőrök nem törekednek a hatékony munkavégzésre. 33 fő

véleménye inkább a pozitív irányba billen, a maradék 53 fő pedig kifejezetten jó értékeket adott.

Azért tartottam érdekesnek ezt a kérdést, mert úgy gondolom, hogy valahol mindenki törekszik a hatékonyságra, arra, hogy amit csinál, annak mások által is elismert eredménye legyen, és ha ez nem is valósul meg, akkor legalább önmagával legyen elégedett az egyén. Érdekes kérdésnek találom, hogy vajon miért gondolja azt valaki, hogy pont egy rendőr ne törekedne a hatékonyságra, amikor az ő sikeres munkájának sokak helyzetét befolyásoló eredménye lehet (pl. bűnöző börtönbe juttatása).

Az öt tulajdonság összevetve:

	0	1	2	3	4	5
Gondos munka	1	4	9	43	37	6
Intézkedés jó színvonala	1	2	7	40	43	7
Törvények betartása	0	1	12	26	49	12
Szakszerűség	1	2	7	36	47	7
Hatékonyságra való törekvés	0	1	13	33	35	18

Ha az előző 5 tulajdonsággal kapcsolatban kapott értékeléseket összehasonlítjuk, azt tapasztaljuk, hogy azok szinte „kísértetiesen” hasonlítanak egymáshoz. Ez nem meglepő, hiszen egyik tulajdonság a másikat feltételezni, egymásból adódnak.

Az ábrából kitűnik, hogy ebben a kérdéscsoportban az állampolgárok igen pozitívan gondolkodnak a rendőrökkel kapcsolatban.

8. Összegzés

A kutatás eredményének összegzését a hivatásos állomány tagjaival kitöltött kérdőíveken alapuló tapasztalataimmal kezdem. Mielőtt a kérdőíveket elemeztem volna, dolgozatomban felvettem néhány gondolatot arról, hogy véleményem szerint milyen eredményeket fogok kapni, mik az előzetes feltevéseim, hipotéziseim.

Az a gondolatom, hogy a rendőrök valószínűleg fontosnak találják munkájuk során az etikai szempontokat, az elemzés során beigazolódott, hiszen a nagy többség, (92%) fontosnak találja azokat. Meglepődve tapasztaltam azonban azt a tényt, hogy a megkérdezett magyarországi rendőröknek, csak alig több mint a fele hallott már a Rendőri Hivatás Etikai Kódexről. Úgy gondoltam, hogy a rendőrségen belül a kódex létezése elterjedtebb és annak tartalma ismertebb. A másik olyan tény, mellyel kapcsolatban a kutatásom eredménye teljesen mást mutat, mint ahogyan azt előtte gondoltam, az az, hogy a kitöltők több mint a fele tud arról, hogy munkahelyén indítottak etikai eljárást, ráadásul ezek közül többen arról is tudnak, hogy az eljárás során felhasználták az etikai kódexet. Vajon miért gondolkodtam máshogy? Talán azért, mert annak ellenére, hogy valószínűleg valamennyivel jobban belelátok a rendőrség életébe, mint a civilek, mégsem látom át a belső működését. Civilként azt látom, hogy a média rengeteget foglalkozik a rendőrök által elkövetett bűncselekményekkel korrupció, hivatali visszaélés, bántalmazás hivatalos eljárásban –, melyeket törvényben rögzítettek, ám azokkal az erkölccsel és etikával kapcsolatos magatartásokkal, melyeket például egy etikai kódexben rögzítenek, nem foglalkoznak. Véleményem szerint, ez azért van, mert a testület életében jellemzően nem is fordul elő. Feltételezem, hogy az ilyesfajta magatartásokat és ilyen jellegű információkat igyekeznek a szervezet falain belül tartani.

A civil polgárok által kitöltött kérdőívek értékelése kapcsán fontosnak tartom megemlíteni azt a tapasztalatomat, hogy az elemzés során nem lényegében nem találtam szignifikáns összefüggést a nemi, az életkori hovatartozás az iskolai végzettség és az egyes kérdésekre adott válaszok között, azaz ezek a háttértényezők nem differenciáltak.

Előzetes feltevéseim beigazolódott azzal a ténnyel, hogy azok az emberek értékelték negatívabban a különböző tulajdonságokat, akiknek rendőri eljárás kapcsán volt személyes találkozásuk rendőrrel. Ez nem meglepő, hiszen akármennyire becsületes, segítőkész, együttműködő és empatikus egy rendőr, ha az intézkedése végeredménye adott személynek hátrányt okoz, akkor ez nyilván valamilyen szintű negatív érzést kelt az egyénben, nem reális ítéletet alkot, hanem negatívabbat annál.

A lakóhely viszont fontos volt a válaszok differenciálásában. Azok az emberek, akik faluban élnek, általában pozitívabban látják a rendőröket, de ez is csak az idősebb, 56 év fölöttiekénél jellemző.

Hozzáteszem, hogy ugyanennél a korosztálynál lakóhelyétől függetlenül is átlagosan jobb eredményeket kaptam. Mi lehet vajon ennek az oka?

Mivel kérdőívemben erre vonatkozó kérdéseket nem tettem fel, ezért csak személyes véleményemre hagyatkozhatok. Valószínű, hogy az idősebb emberek nem kerülnek annyiszor kapcsolatba rendőrrel, mint a fiatalabbak (főként, akik falun élnek és munkahelyük miatt sem kell a városokba jönniük), így még ha volt is negatív tapasztalatuk, az idő múlásával az kitörlődött az emlékezetükből. Egy másik lehetséges magyarázatnak azt tartom, hogy ők még a régi rendszerre emlékeznek, a régi rendőrségre, és válaszaik során is azt értékelték.

A válaszokkal kapcsolatos előzetes feltevéseim a civilek által kitöltött kérdőívek kapcsán a legtöbb esetben eltérőek a valóságtól. Nyilvánvalónak tartottam, hogy az emberek szerint lehet pozitív szerepe az etikai kódexnek egy testület életében. A többség ezt a feltételezésemet megerősítette. Érdekes, hogy a megkérdezettek közül többen is tudnak arról, hogy a magyar rendőrség rendelkezik etikai kódex-szel. Úgy gondoltam, hogy csak néhányan tudnak róla, sőt, azon sem lepődtem volna meg, ha nem találkozom olyan emberrel a kérdőívek kitöltése során, aki hallott már a kódexről. A rendőrség erkölcsi állapotával kapcsolatos kérdésekre adott válaszokkal kapcsolatosan a 0–5-ig terjedő intervallumon 3-as körüli értékre gondoltam. Ebben a kérdésben szinte semmit nem tévedtem, hiszen a válaszadók átlagosan 3,15-re értékelték ebből a szempontból a rendőröket.

A rendőrök egyes tulajdonságaikkal kapcsolatosan, mint például a becsületesség, a kötelességtudat, a gondos munka, valamint a törvények betartása negatív értékeket vártam. Ennek ellenére, ezek között egyetlen olyan tulajdonság sem volt, melyet inkább negatívan, értékelték volna a kitöltők. Sőt! A többség meglehetősen magas értékeket adott, és alig volt olyan, aki a skála alsó szintjére tette volna ezek értékelését. A kérdőív többi pontjával kapcsolatban – mint például a hatalomvágy kifejezése, felsőbbrendűség mutatása – az előzőeknél sokkal pozitívabb eredményekre számítottam. Ennek ellenére ezeknél a pontoknál igencsak meglepődtem, hiszen a válaszadók több mint a fele szerint ezek a tulajdonságok jellemzik a magyar rendőrt. A legrosszabb eredményre az előítéletességgel kapcsolatban számítottam, tehát annak ellenére, hogy a többség negatív értéket adott erre a tulajdonságra, pozitívan csalódtam, hiszen ennél rosszabb eredményre számítottam.

Összegezve a civilek által adott összes választ, arra a következtetésre jutottam, hogy a magyarországi rendőrségről a civil állampolgároknál kialakított kép nem olyan negatív, mint ahogyan azt felületesebb információk alapján elképzeltem.

Pozitívum számomra, hogy annak ellenére, hogy én is ezt a hivatást választottam, több olyan tulajdonság is van, melyről a kitöltők átlagosan pozitívabban vélekednek, mint én magam. Ilyen például a szakszerűség, avagy az intézkedések jó színvonala. Vajon miért gondolkodom negatívan ezekről a tulajdonságokról? Lehet, hogy pont azért, mert ezt tanulom, és látom azt, hogy mennyivel jobban és szakszerűbben intézkedhetnének a rendőrök? Lehet, hogy ez nem is az ő hibájuk? Talán a rendőrképzésben van a hiba, és túl kevés hangsúlyt fektetnek az iskolákban a gyakorlatra? Nos, erre a kérdésre én nem tudhatom a választ, csak feltételezéseim lehetnek, melyek kizárólag az én véleményemen alapulnak.

Örülök annak a ténynek, hogy annak ellenére, hogy negatív vélemény cseng ki a saját gondolataimból – ami talán betudható annak, hogy a környezetemtől általában csak elmarasztaló véleményeket és megnyilvánulásokat hallok a rendőrökről – ezt a lakossági kérdőívek eredménye egyértelműen megcáfolta.

Ezen felül az a tény is jó érzéssel tölt el, hogy a megkérdezett emberek többsége néhány személy helytelen cselekedete alapján nem minősíti a rendőrség egészét és nem állít fel sztereotípiákat vele szemben. Belátják azt, hogy a rendőrséget – mint szervezetet – is emberek működtetik, akik ugyanúgy, mint ők maguk, követhetnek el hibákat, amiből nyilván tanulnak, de ez nem azt jelenti, hogy munkájuk során ne törekednének a tökéletesre. Nagy részük igyekszik becsületesen, kötelességtudóan és a törvényeket betartva végezni munkáját, de mint az élet minden területén, a rendőrségen belül is akad egy-egy olyan ember, aki már nem méltó rendőri hivatás betöltésére.

9. Záró gondolatok

Attól függetlenül, hogy a kutatásom nem reprezentatív, tehát adatai a kitöltők viszonylag szűk létszáma miatt nem tükrözik a rendőrség, valamint a lakosság egészének véleményét, arra mindenképpen jó, hogy több, számomra és mások számára is hasznos, tanulságos következtetést lehessen belőle leszűrni. A kapott eredmények segítségével számos olyan kérdésre vonatkozóan jutottam információhoz, melyekre a kérdőívek segítségével valószínűleg nem kaptam volna választ.

Dolgozatom készítése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy körvonalazódott bennem egy határozott elképzelés. Ennek a lényege: milyen irányban lehetne elindulni egy, a rendőrség, illetőleg a lakosság egészére vonatkozóan reprezentatív véleményfelmérés elvégzéséhez, mely alapján pontos választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy a jogi törvényekben előírt követelmények betartásán kívül minek az érvényesítése kell ahhoz, hogy egy rendőr munkája eredményes, s ugyanakkor tisztességes és becsületes legyen. És persze fontos kérdés az is: vajon a magyar rendőrök az állampolgárok szerint mennyire felelnek meg a kódexben leírt alapvető magatartási szabályoknak, normáknak?

Dolgozatomat egy idézettel zárom:

„A legegyszerűbb és legrövidebb erkölcsi szabály abban áll, hogy lehetőleg minél kevésbé szolgáltassuk ki magunkat másokkal, mi magunk viszont minél többet szolgáljunk másoknak. Lehetőleg minél kevesebbet követeljünk másoktól, és lehetőleg minél többet adjunk nekik.”

Lev Tolsztoj

10. Irodalomjegyzék:

1. <http://mek.oszk.hu/08700/08783/html/etika.htm> (2012.09.18.)
2. Angyal Ádám: Nézetek az erkölcsről, avagy a malaszt természete (Aula kiadó, 2003.)
3. <http://www.kislexikon.hu/erkolcs.html> (2012.09.18.)
4. Valcsicsák Imre: Gondolatok a magyar rendőrség etikai kódexéről. Kézirat.
5. <http://www.police.hu/magyarendorseg/etikaikodex> (2012.09.23.)
6. Dr. Valcsicsák Imre: Az erkölcs a rendőri munkában című cikke
7. <http://www.felismeres.hu/felismeres.php?nt=20&ni=32> (2012.09.26.)
8. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Hatalom>; Max Weber: A szociológia alapfogalmai (2012.09.26.)
9. <http://www.kislexikon.hu/eloitelet.html> (2012.10.02.)
10. www.kislexikon.hu/empatia (2012.10.02.)
11. <http://www.kislexikon.hu/empatia.html> (2012.10.02.)
12. <http://www.journality.hu/Szemelyisegi-jogok/28/211/0> (2012.10.02.)

11. Mellékletek

- 1. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe**
- 2. Rendőrök számára készült kérdőív**
- 3. Civilek számára készült kérdőív**

11.1. A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe

E Kódex olyan etikai alapszabályokat tartalmaz, amelyek igazodnak a rendőr különleges közszolgálati hivatásának alapkövetelményeihez, és annak kötelező jogi előírásaival együtt, egymást erősítve érvényesülhetnek.

Célja, hogy erkölcsi iránymutatásul szolgáljon, mind a szolgálatban, mind a szolgálaton kívül tanúsítandó magatartások tekintetében, morális alapot biztosítson a felmerülő szakmai döntésekhez, egyben megfelelő védelmet nyújtson mindazok számára, akik normakövető módon járnak el, továbbá zsinórmértékül szolgáljon a kifogásolható, a hivatáshoz nem méltó magatartások felismeréséhez.

1. A köz szolgálatáról és a testülethez tartozásról

A rendőr szolgálatát a törvényekben kifejeződő társadalmi akaratnak megfelelően, a köz érdekében, a társadalom által biztosított lehetőségek között látja el. Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie. Hivatását az előírások és a vezetők utasításainak betartásával, az esküjében foglaltak szerint gyakorolja, tudása legjavát nyújtja. Cselekedeteivel erősíti a testület belső egységét és a szervezet jó hírnevét.

2. A tisztességről

A rendőr becsületes, fegyelmezett, kötelességtudó, visszautasít minden olyan tartalmú nyílt vagy burkolt kérést, amely az előírásoktól való eltérésre irányul. Elutasítja a korrupciót, annak valamennyi formája ellen fellép. Elutasít minden olyan ajándékot, előnyt vagy szívességet, ami alkalmas lehet elfogulatlanságának kétségbevonására. Rendőri mivoltát, a tudomására jutott információkat jogtalan előny szerzésére, hátrány okozására nem használja, annak még a látszatát is elkerüli.

3. Az erőszakról

A rendőr erőszakot kivételesen, kizárólag a törvényes cél elérése érdekében, jogszerű formában és szükséges mértékben alkalmaz, törekszik a következmények mérséklésére. Kerüli a hatalmaskodást és az önkényes erőszak minden formáját.

4. A hátrányos megkülönböztetés tilalmáról

A rendőr elismeri és védi az emberi méltóságot, tiszteletben tartja az emberi és a személyiségi jogokat. Elfogulatlanul jár el nemre, korra, állampolgárságra, etnikai hovatartozásra, vallási és politikai meggyőződésre, társadalmi és vagyoni helyzetre tekintet nélkül.

5. Az emberségről és a segítségnyújtásról

A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit előítéletektől és indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz kínzást, könyörtelen, embertelen vagy megalázó bánásmódot és ezt mástól sem tűri el. Empátiával fordul embertársai felé, védelmet és segítséget nyújt a rászorulóknak.

6. A bajtársiasságról

A rendőr együttműködik munkatársaival, velük kulturáltan, a kölcsönös tisztelet és megbecsülés szellemében érintkezik. Önzetlen támogatást nyújt, a problémák megoldását elősegítő légkör kialakítására törekszik. Tudását, gyakorlati tapasztalatait megosztja munkatársaival. Áldozatkészen védi társai életét, testi épségét, óvja jó hírnevüket. Követi a jó példával előjárókat, elítéli az erkölcstelen magatartást tanúsítókat.

7. A felelősségről

A rendőr szolgálati feladatai végrehajtásáért, döntéseiért jogi, erkölcsi és anyagi értelemben is felelősséggel tartozik. Döntési, cselekvési kötelezettségét mindenkor késedelem nélkül, aktívan vállalja, a felelősséget másra alaptalanul nem hárítja át. Hibás döntései következményeit lehetőségei szerint orvosolja. Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.

8. A munka minőségéről

A rendőr jól ismeri a tevékenységét szabályozó előírásokat, munkáját lelkiismeretesen, magas színvonalon, törvényesen, szakszerűen, hatékonyan végzi. Bővíti szakmai ismereteit, fejleszti képességeit. Az elkövetett hibák elemzésével mindent megtesz azért, hogy azok ne ismétlődjenek meg.

9. Az információról

A rendőr betartja a titok- és adatvédelmi rendelkezéseket, szolgálatban és a magánéletben egyaránt. Kerül minden olyan megnyilvánulást, ami a szervezetről, annak tevékenységéről,

feladatairól, valamint tagjairól félreérthető, félrevezető vagy szükségtelen információk nyilvánosságra jutását teszi lehetővé.

10. A megjelenésről

A rendőr megjelenésével is emeli a testület társadalmi megbecsültségét, tiszteletet és bizalmat ébreszt. Egyenruhája és polgári öltözképe tiszta, rendezett. Munkahelyén kerüli a szélsőséges, kihívó, alkalomhoz nem illő viseletet, rendben és tisztán tartja környezetét.

11. A vezetőkről

A vezető tiszteletben tartja beosztottjai emberi méltóságát, gondoskodik róluk, megbecsüléssel és részrehajlás nélkül irányítja őket. Személyes példamutatásával is ösztönzi munkatársait, igényli és meghallgatja véleményüket, tanácsaival és iránymutatásaival segíti a munkavégzést. Betartja és betartatja a törvényeket, magas szintű követelményeket támaszt.

12. A szolgálaton kívüli magatartásról

A rendőr magánéletében is példamutató, nem sérti a közérkölc és a jó ízlés szabályait. Lehetőségei szerint kiegyensúlyozott magánélet megteremtésére törekszik. Szabadidejében nem folytat olyan tevékenységet, amely hivatásával összeegyeztethetetlen. Úgy alakítja kapcsolatrendszerét, hogy ne kerüljön szolgálati jogosultságaival és kötelezettségeivel ellentétes függőségi helyzetbe.

13. A közbizalomról

A Rendőrség működéséhez a közbizalom elengedhetetlenül szükséges, ezért különösen károsnak tekinthetők azok a szolgálaton kívüli cselekmények, amelyek azt veszélyeztetik. A közbizalom súlyos veszélyeztetésére alkalmas magatartásnak tekinthető különösen: ha a rendőr szándékos vagy súlyos következménnyel járó gondatlan bűncselekményt követ el; ha tulajdon elleni szabálysértést követ el; ha felettese felhívása ellenére olyan szerencsejátékot folytat, amely miatt súlyos anyagi függősége alakult ki; ha botrányos életvezetése vagy italozó életmódja miatt személyes tekintélyét környezetében elvesztette; ha kábítószer fogyaszt; ha bűnöző életmódot folytató személlyel nem szolgálati célú, elvtelen kapcsolatot tart fenn; ha nyilvánvalóan jogellenes szervezet rendezvényein rendszeresen megjelenik vagy annak tevékenységében részt vesz.

11.2. Rendőrök számára készült kérdőív

Tudományos Diákköri dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a magyarországi rendőrök ismerik-e a rájuk vonatkozó szakmai etikai kódexet és annak tartalmi elemeit.

A kérdőív kitöltése anonim módon zajlik. Az adatokat csak összesítve elemzem.

A kérdőív kitöltése körülbelül 5 percet vesz igénybe.

Köszönöm a türelmét és közreműködését!

KÉRDŐÍV

I. Életkora:

1. 25 év alatt
2. 25–40 év
3. 40 év fölött

II. Hány éve rendőr?

1. 1-3 év
2. 3-10 év
3. 10-nél több

III. Véleménye szerint milyen szerepe van a rendőri munkában az erkölcsi szempontoknak? Jelölje ezt fontossági sorrendben a 0–5-ig terjedő skálán!

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

IV. Találkozott-e már korábban a magyar rendőrség etikai kódexével?

1. igen
2. nem

V. Ha igen, milyen mélyen ismerte meg? Jelölje ezt emelkedő értéksorrendben a 0–5-ig terjedő skálán?

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

VI. Fontos-e Ön szerint a rendőrség életében az etikai kódex?

1. igen
2. nem
3. nem tudom

VII. Tudomása szerint munkahelyén az elmúlt 3 évben indítottak-e etikai eljárást valaki ellen?

1. igen
2. nem
3. nem tudom

VIII. Ha igen, tudomása szerint felhasználták-e az eljárás során a magyar rendőrség etikai kódexét?

1. igen
2. nem
3. nem tudom

IX. A 2007-ben bevezetett kódex az EU rendőrségei sorában legutoljára hazánkban született. Ön szerint mi lehetett ennek az oka?

1. addig az erkölcsi állapot kifogástalan volt
2. a rendőrök elhárították a bevezetését
3. nem tartották fontosnak
4. nem tudom

11.3. Civilek számára készült kérdőív

Tudományos Diákköri dolgozatomat abból a célból írom, hogy megtudjam, mit gondolnak az emberek a rendőrök erkölcsi viselkedéséről.

Hogy a témával kapcsolatban megbízható és érvényes információkat szerezzek, arra kérem, hogy a lehető legpontosabb válaszokat adja.

A kérdőív kitöltése anonim módon zajlik. Az adatokat csak összesítve elemzem.

A kérdőív körülbelül 5 percet vesz igénybe.

Köszönöm a türelmét és közreműködését!

KÉRDŐÍV

I. Neme:

1. Nő
2. Férfi

II. Kora:

1. 25 év alatt
2. 26–40 éves korig
3. 41–55 éves korig
4. 56 év fölött

III. Lakóhelye:

1. Főváros
2. Város
3. Falu

IV. Legmagasabb iskolai végzettsége:

1. általános iskola
2. szakmunkásképző
3. középiskola, OKJ-s végzettség
4. főiskola/egyetem

V. Az elmúlt 3 évben milyen formában volt hivatalos találkozása rendőrrel?

1. igazoltatás során
2. rendőri intézkedés alkalmával
3. családban, illetve baráti körben
4. egyéb:

.....

VI. Ön szerint van, vagy lehet-e pozitív szerepe egy testület életében az etikai kódexnek?

1. igen
2. nem

VII. Tudja-e, hogy van a magyar rendőrségnek etikai kódexe?

1. igen
2. nem

VIII. A 2007-ben bevezetett hazai rendőretikai kódex az EU rendőrségei sorában legutoljára született. Ön szerint mi lehet ennek az oka?

1. addig az erkölcsi állapot kifogástalan volt
2. a rendőrök elhárították a bevezetését
3. nem tartották fontosnak
4. nem tudom

IX. Ön szerint milyen a magyar rendőrség erkölcsi állapota? Értékelje növekvő értéksorrendben, 0–5 pontig!

0	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

X. Értékelje növekvő értéksorrendben, 0–5-ig a következő rendőri tulajdonságok előfordulását!

Becsületesség	0	1	2	3	4	5
Fegyelmezettség	0	1	2	3	4	5
Kötelességtudás	0	1	2	3	4	5
Segítőkészség	0	1	2	3	4	5

Önkényes erőszakra hajlandóság	0	1	2	3	4	5
Hatalomvágy kifejezése	0	1	2	3	4	5
Felsőbbrendűség mutatása	0	1	2	3	4	5

Helytelen döntésekért, cselekvésekért való felelősség vállalása	0	1	2	3	4	5
--	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Előítéletesség	0	1	2	3	4	5
Empatikusság	0	1	2	3	4	5
Személyiségi és emberi jogok tisztetben tartása	0	1	2	3	4	5
Együttműködő magatartás az állampolgárok felé	0	1	2	3	4	5
Megfontoltság	0	1	2	3	4	5

Gondos munka	0	1	2	3	4	5
Intézkedés jó színvonala	0	1	2	3	4	5
Törvényesség betartása	0	1	2	3	4	5
Szakszerűség érvényesülése	0	1	2	3	4	5
Hatékonyagra törekvés	0	1	2	3	4	5